Posamezna številka Din 1.

Poštnina v gotovini.

Št. 235. V Ljubljani, v petek 17. oktobra 1924. Leto I.

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Demisija vlade.

Opozicija triumfira, vlada g. Davidovića je podala ostavko. Kar se opoziciji ni posrečilo v parlamentarnem boju, to ji je uspelo izven parlamenta in v tem oziru je njen triumf upravičen.

Drugo vprašanje pa je, če je triumf opozicije tudi v stvarnem oziru upravičen, ker odstopivša vlada ima še danes večino v skupščini in samo ta pa sme odločevati v naši državi. Z drugimi besedami se pravi to, da je tudi v bodoče mogoča samo ona vlada, ki bo nadaljevala s politiko odstopivše vlade, ker bi se za drugo vlado le težko našla večina.

Opetovano smo že naglasili, da je bila največja slabost vlade g. Davidovića v tem, da je bilo v njej zastopanih premalo Srbov. Če ima sedanja kriza samo ta namen, da odpravi to napako in da ustvari široko koncentracijsko vlado, potem je sedanjo krizo le pozdraviti. Z vso odločnostjo pa bodi povedano, da ne moremo pozdraviti nobene vlade, v kateri ne bi bilo Hrvatov, zakaj delo za dosego sporazuma bi bilo s tem otežkočeno. V interesu države in vsega naroda je, da pomeni nova vlada pozitiven korak v smeri konsolidacije države in to je mogoče le, če bo imela v skupščini še trdnejšo zaslombo ko prejšnja.

Če bi prišlo do krize le vsled parlamentarnega boja, potem ni dvoma, da bi se koncentracija z lahkoto dosegla, vsaj je bila že od nekdaj Jovanovićeva skupina stalno v vseh kombinacijah. Toda sedanja kriza je nastala proti volji skupščine in predvsem vsled tega, ker se hrvatskim poslancem ni zaupalo, ker se je njihove glasove tehtalo drugače, ko pa glasove drugih poslancev, da danes dr. Maček že javno protestira proti temu, da se smatra hrvatski narod za narod druge vrste. V tem pa tiči največja nevarnost, da HRSS ne bo mogoče pridobiti za novo kombinacijo in da se poskus koncentracije izjalovi.

Storiti je zato treba vse, da se Hrvate pridobi za vstop v vlado in zato je nujna največja popustljivost do hrvaških zahtev. Predvsem pa je že skrajni čas, da se nehajo tiste fraze o protidržavnosti Hrvatov, fraze, s katerimi se samo veča odpornost med Hrvati. Upoštevati pa je tudi psihologičen moment in zato sme sestaviti vlado samo mož, ki uživa zaupanje Hrvatov. Ljudje, ki so vedno tajili obstoj hrvatskega vprašanja, ki so s svojimi nesmiselnimi metodami skoraj izzvali na Hrvatskem revolucijo, ti ljudje naj gredo, ti se za nobeno ceno ne smejo prikazati v novi vladi.

Naglašamo še enkrat: Če bodo v novi vladi tudi Hrvati, potem pozdravljamo sedanjo krizo, pa čeprav se ne moremo strinjati z načinom, s katerim je bila izzvana. Če pa se to ne posreči, potem pridemo do zelo interesantne in morda tudi usodne situacije. Potem je samo ena parlamentarna rešitev, ta namreč, da bi se stvorila večina brez Hrvatov in da bi Radićevo mesto zavzeli radikali, oziroma Jovanovićeva skupina. Če bi v tej novi vladi vladal isti duh do Hrvatov ko v prejšnji, če bi nova vlada pri vsaki priliki kazala dobro voljo do hrvatskih zahtev, potem tudi ta kombinacija ne bi bila slaba, ker bi črpala svojo moč v parlamentu in pustila vrata za sporazum odprta. Vrhu tega pa bi ta vlada bila v vsakem oziru delazmožna in najbrže bi lažje dala državi proračun, ko pa prejšnja vlada g. Davidovića.

Če pa se ta kombinacija ne bi dala izpeljati, če se ne bi hotelo ali moglo pokazati dobro voljo do hrvatskih zahtev, potem je sporazum pokopan in nasprotje med Srbi in Hrvati je nevarno poostreno. Tedaj bodo doživeli, da bo govoril Radić na svojih shodih vse drugače o monarhiji, kakor je govoril v Vrhpolju in narod mu bo še vse glasnejše ploskal.

Če ne pride do te kombinacije, da bi radikali zamenili radićevce, potem je vsaka druga parlamentarna rešitev nemogoča. Tedaj morejo in morajo odločiti le volitve. Toda samo svobodne volitve brez vsakršne nasilne volitve in zato bi smela razpisati volitve le tisti, ki ima največ opore v skupščini, za katerega je s tem podano jamstvo, da ima najmanj vzroka potvarjati ljudsko mnenje.

Življenjskega pomena za ves naš narod je, da bo dosežena parlamentarna rešitev, ker drugače moramo dobiti poleg hrvatsko srbskega spora še akuten ustaven boj, ki more roditi najtežje posledice.

Slabo za konsolidacijo države bi bila tudi vsaka gnila kompromisarska rešitev, zakaj črta razvoja je že določena in vsako oddaljenje od te črte pomeni nazadovanje. Kardinalno vprašanje naše notranje politike je vprašanje sporazuma in vsaka vlada, ki ni v tem vprašanju pozitivna, je deficitna za naš nacijonalen razvoj.

Napredna in popolnoma zgrešena pa bi bila tudi vsaka vlada, ki ne bi nadaljevala započetega boja proti korupciji. Ta boj se mora izvojevati, ali pa bo utrpela javna morala svoj najtežji udarec. Ne samo invalidski zakon, temveč tudi obtožbe proti ministrom so državna nujnost in ne sme se iti v volitve, dokler ta vprašanja niso rešena.

Le iz narodnih ozirov smo presojali nastanek in delo vlade g. Davidovića, le iz narodnih ozirov bomo presojali tudi novo vlado. Če bodo pri sestavi nove vlade merodajni tudi samo narodni interesi, potem smemo upati na dobro rešitev.

Če bodo pa merodajni partizanski ali celo osebni motivi, potem se bojimo — rešitve in Jugoslavija bo doživela svojo najtežjo uro, ki jo bodo zagrešili oni, ki so šli preko volje naroda.

Po ostavki vlade.

KAKO JE PRIŠLO DO OSTAVKE.

Beograd, 16. okt. V torek zvečer je bil dr. Voja Marinković v avdijenci pri kralju, ki mu je dejal, da pričakuje vsak dan ostavko vlade. Ta kraljev izrek je ustvaril početek krize, ker se doslej kralj ni nikdar izrazil proti kakšnemu članu vlade v podobnem smislu in je torej vlada vse tozadevne vesti smatrala za izmišljene. S tem momentom, ko pa je kralj točno izrazil svojo željo članu vlade, je izbruhnila stvarna kriza. Njeni glavni znaki so bila celodnevna včerajšnja vladna posvetovanja. Ker je vlada v parlamentu še zmirom razpolagala z absolutno večino, je bilo sklenjeno, da se predsednik vlade Davidović na dvoru informira o stališču krone. Ostal je do pol dveh popoldne pri kralju in ni o uspehu svojega razgovora s kraljem ničesar omenil. Pred njegovim odhodom se je vršila seja demokratskega poslanskega kluba, kjer so člani izjavili, da Davidović ne sme podati ostavke, dokler tega krona izrecno od njega samega ne zahteva. Popoldne ob treh se je sestal ministrski svet, ki je do šeste ure razpravljal o položaju. Potem je šel Davidović ponovno na dvor in ko se je vrnil, naznanil, da je podal ostavko.

BESEDILO OSTAVKE.

Beograd, 16. oktobra. Besedilo Davidovićeve ostavke se glasi: Vaše Veličanstvo. Ker mi je Vaše Veličanstvo izrazilo potrebo, da podam ostavko z namenom, da se razširi temelj za podaljšanje naše dosedanje politike miru, reda, zakona, borbe proti korupciji in končno sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, dovoljujem si podati ostavko kabineta. — Beograd, 15. oktobra 1924. — Ljuba Davidović, predsednik ministrskega sveta.

KOMENTARJI OSTAVKE.

Beograd, 16. oktobra. Vest o padcu vlade je vzbudila v vseh političnih krogih pravcato zmešnjavo. Pojavljajo se razni komentarji in nadaljne kombinacije. Mnenje, da se bo kriza zavlekla, splošno prevladuje. Včeraj zvečer je odšel Jovanović na dvor na kraljev poziv. Kralj ni pozval Jovanovića samo kot predsednika skupščine in svojega svetovalca, marveč kot osebo, kateri bo izročil mandat za koncentracijsko vlado. Govorilo se je, da je ta mandat že dobil, dočim je Jovanović izjavil, da mandata še nima. Ako se pokaže s strani krone tendenca za sporazum, se računa na možnost volilne vlade z Jovanovićem ali Pašićem na čelu. Iz tega vzroka tudi zahtevajo radikali predsedništvo skupščine zase, ker bi jim to pri volitvah le koristilo.

ZAGREB IN DEMISIJA VLADE.

Zagreb, 16. oktobra. Popoldanskih vesti o bližnjem padcu vlade predsedstvo HRSS sprva ni vzelo za resne in se ni bavilo ž njimi. V predsedstvu prevladuje mnenje, da se sedanji vladni blok tudi po ostavki ne razcepi. Akcija Ljube Jovanovića nima posebnega zaupanja. Predsedstvo je mnenja, da pritiče le Davidoviću sestavitev koncentracijske vlade in so prepričani, da bi Pašićev mandat za sestavo take vlade izzval volitve.

IZJAVA DR. MAČKA.

Beograd, 16. oktobra. Po konferenci šefov vladnih grup je podal dr. Maček vašemu dopisniku sledečo izjavo: Jasno je, da je prišla vlada Davidovića na krmilo, da se bori proti korupciji, jo uduši ter že enkrat spravi korupcijoniste pred sodišče. Poleg tega pa je bila naloga vlade, da sklene sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci in da hrvatski narod dobi prepričanje, da je popolnoma ravnopraven element v državi. Ostavka vlade je motivirana samo s tem, da so se hoteli obtoženi ministri rešiti. Točno je tudi, da je sedaj hrvatski narod dobil dojem, da se ga zapostavlja. Kako se bo položaj dalje razvijal, mi ni znano. Prišel sem v Beograd, da se obvestim o položaju, ne vem pa, koliko časa bom še ostal tukaj. Slično izjavo je podal vašemu dopisniku tudi Krnjević.

ZEMLJORADNIKI O POLOŽAJU.

Beograd, 16. oktobra. V zemljoradniških krogih presojajo položaj pesimistično in grajajo vzroke, ki so povzročili padec vlade. Tako pišejo »Novosti«, da parlamentarna monarhija znači, da mora biti krona vedno krita s kakšno parlamentarno kombinacijo. Vpliv krone mora biti, toda v nobenem slučaju se ne sme čutiti. Činitelji, ki silijo krono, da izrazi Davidovićevi vladi nezaupanje so neznani. Ako je samo to, kar je naznačeno v Hadžićevi ostavki, je zelo malo. Nevarnost pa je tudi, da padec Davidovićeve vlade izven parlamenta poostri razmerje med Beogradom in Zagrebom. In Beograd bo izgubil zaupanje, ker se zdi, da ga vodijo tajne sile.

PAŠIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 16. okt. Točno ob 10. je odšel Pašić v avdijenco, ki je trajala do 11. Kralju je Pašić podrobno razložil svoje poglede na politično situacijo. Radikali vzprejmejo idejo koncentracije, ne morejo sprejeti pa zahteve vlade, da bi priznali njeno dosedanje delo in njeno politiko. Program koncentracije naj bi se izvršil šele naknadno.

GRE ZA KONCENTRACIJSKO VLADO

Beograd, 16. oktobra. Šef radikalne stranke g. Pašić je podal vašemu dopisniku sledečo izjavo: Bil sem pri kralju. Razgovarjali smo se o situaciji. Kralj mi je izjavil, da se dela na koncentracijski vladi in se vrše pogajanja v tem pogledu. Mandat bo dobil oni, ki bo najbolj pripraven za koncentracijsko vlado.

Enotnost med vladnimi strankami.

Beograd, 16. okt. Danes dopoldne so dospeli iz Zagreba v Beograd Maček in Krnjević na poziv Davidovića, da prisostvujeta rešenju krize. Predavec ni mogel priti v Beograd, ker ga ni bilo včeraj v Zagrebu. Takoj nato se je okoli 10. vršila v predsedništvu vlade konferenca, katere so se udeležili Davidović, Maček, Krnjević, Korošec, Spaho in Nastas Petrović. Na konferenci so razpravljali o položaju in ugotovili, da vlada med vladnimi skupinami popoln sporazum v pogledu rešenja situacije. Davidović je dobil pooblastilo, da more govoriti v imenu celega širšega bloka.

Vse stranke za invalide.

Beograd, 16. okt. Danes dopoldne ob 10. se je vršila seja odbora za proučevanje invalidskega zakona kljub protestu opozicije, češ da se vlada nahaja v ostavki in da radi tega ne more delovati. Predsednik najprej prečita pismo ministra za socijalno politiko Behmena, da ne more prisostvovati seji odbora, ker se vlada nahaja v ostavki. Lazić (zemljoradnik) govori o potrebi donošenja invalidskega zakona in predlog, da odbor dela brez ozira na ostavko vlade. Dr. Peleš (rad.) smatra, da je to mišljenje pogrešno in da nihče v tem slučaju ne bo mogel odgovarjati za ta načrt. Svetica Popović (dem.) je tudi za mnenje dr. Peleša. Kremžar (kler.) zahteva, da odbor deluje, ker še po 6. letih ni bil sprejet invalidski zakon. Kujundžić pravi, da ta odbor ni sestavljen z glasovanjem, marveč da sta se obe skupini, ki sta vstopili v ta odbor sporazumeli. Potemtakem smatra, da odbor mora delati. Boža Maksimović je mnenja, da odbor ne more delati. Predsednik odredi nato glasovanje o Lazićevem predlogu, da odbor dela. Predlog je bil sprejet z 10:6 glasovi. Proti je glasovala opozicija. Nato otvori predsednik načelno debato. Lazić izjavi, da sprejme predlog v celoti. Male spremembe se bodo vršile pri podrobni diskusiji. Peleš ugotavlja, da se mora domovina oddolžiti invalidom. Popović trdi, da je v načrtu mnogo praznot, kar pa Kujundžić odločno zanika. Kujundžić izjavlja, da ima zakon potrebno finančno podlago in da bo v skupščini sprejet budžet za bodoče leto, ki bo predvideval za ta zakon potrebna finančna sredstva. Gostinčar (kler.) izjavlja, da bo njegova skupina delala na to, da se zakon sprejme v skupščini v celoti. Dr. Kraft samo pozdravlja oni moment, ko se je pričela diskusija. Trnjar (radič.) govori o narodnih žrtvah za svobodo in zahteva, da odbor čim preje sprejme načrt. Kremžar izjavi, da se boji kake tajne akcije, ki bi onemogočila donošenje invalidskega zakona. To je izzvalo v odboru veliko zabuno, češ, da nihče ne bo tajno deloval proti invalidom. Urojić (radič.) govori o zaslugah vojnih invalidov in o njih mizernem stanju, da morajo prositi okrog, ako se hočejo preživeti. Dostojanstvo vojnih invalidov pa ne dopušča beračenja in jim mora država osigurati eksistenco. V ostalem se je Urojić izjavil, da bo glasoval za zakon. Predsednik Agatonović izjavi, da je diskusija v načelu izčrpana, ali ker večina ni vedela, da se bo na današnji seji glasovalo in je radi tega zapustila sejo, je glasovanje preloženo na drugo sejo. Predsednik je nato ob 12.20 zaključil sejo. Prihodnja seja je sklicana jutri ob 9. dopoldne.

KONZULTACIJE NA DVORU.

Beograd, 16. oktobra. Politična situacija je bila danes dopoldne zelo živa. Kakor so pričakovali, so se pričele v dvoru konzultacije posameznih politikov. Zjutraj je Jovanović posetil Pašića in mu poročal o svoji sinočnji avdijenci. Dalje je Jovanović razložil Pašiću stališče krone z ozirom na današnjo situacijo ter ga obvestil, da se krona želi z njim razgovarjeti.

Beograd, 16. okt. V dvoru se danes pripravljajo konzultacije. Sprejeti bodo v avdijenco Marko Trifković, Ninčić, Jovanović, Davidović in Pribičević. Pašić je bil že dopoldne v avdijenci.

OBED NA DVORU.

Beograd, 16. oktobra. Danes so bili v dvoru na kosilu Davidović, Marinković in dr. Korošec. Obed je bil prirejen na čast carigrajski patrijarhiji, ki je ponudila našemu kralju pokroviteljstvo nad Božjim grobom in zaščito nad kristjani. To zaščito je imel preje ruski car Nikolaj, sedaj pa je pokroviteljstvo prevzel naš kralj, kot kralj največje slovenske države.

IZ NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 16. okt. Z ozirom na krizo vlade se mora s prihodnjo sejo narodne skupščine zaključiti to zasedanje, toda v pondeljek se mora otvoriti novo zasedanje radi volitev predsednika skupščine.

SEJA MINISTRSKEGA SVETA.

Rim, 16. oktobra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se prepove izvoz turščice do 31. decembra 1924., da bi se vsaj nekoliko ublažila kriza, ki je nastala vsled letošnje slabe letine. V splošnem je ministrski svet tudi storil več sklepov, da se preprečijo špekulacije z žitom. — Poslanska zbornica bo sklicana 12. novembra. Glede udeležbe zasedanja zbornice od strani posameznih parlamentarnih skupin položaj še ni popolnoma razčiščen. Glede opozicije je splošno znano, da se ne bo udeležila zasedanja, vendar pa se komunisti o tem še niso odločili.

SAMOSTOJNA LIBERALNA PARLAMENTARNA SKUPINA.

Rim, 16. oktobra. Sinoči so se sestali poslanci desne struje liberalne stranke, da razpravljajo o položaju, ki je nastal po kongresu v Livornu. Na sestanku so sklenili, da se osnuje samostojna liberalna parlamentarna skupina. Sprejeta je bila tudi resolucija, v kateri se sicer izraža vladi priznanje za njeno delo na gospodarskem in političnem polju, vendar pa resolucija povdarja nedotakljivost ustave.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 16. oktobra.

VREDNOTE.

Državni papirji: a) Obveznice: 7 % investicijsko posojilo iz l. 1921 blago 62. **b) Srečke:** Tobačne srečke iz l. 1888 den. 70, blago 76, 2½ % drž. renta za vojno škodo den. 111 blago 114. **Delnice: a) Denarni zavodi:** Celjska posoj. d. d. den. 210, Ljubljanska kreditna banka den. 225, blago 233, Merkant. banka den. 124, blago 129, Prva hrv. štedionica den. 919, Slavenska banka blago 94, **b) Podjetja:** Strojne tov. in livarne den. 185, blago 150, Trboveljska prem. družba den. 370, blago 390, Združene papirnice blago 120, **Založnice itd.:** 4½ % zast. l. kr. dež. banke blago 17, 4½ % kom. zad. dež. banke blago 89.

PRODUKTI.

Smrekovi ali jelovi plohi 12 m dolž. paralel. žag. obrobl., 30 cm široki, 65 mm debeli, franko meja den. 865, blago 900, deske III., franko meja den. 496, blago 510, smrekovi hlodi do 10 % jelovi, franko nakl. post. den. 310, blago 325, testoni od 2.25 m. 20 mm od 10.29 mm media, franko meja den. 580, blago 600, hrastova drva, obrobljenci, franko Lj. kol. 4 vag. den. 22, blago 23, zaklj., oglje Ia. vilano franko meja den. 114.50, bouls hrastovi franko meja blago 1300, pšenica domača franko Lj. denar 380, pšenica bačka, par. Lj., blago 420, koruza bačka, par. Lj. blago 330, oves bački, par. Lj. blago 315, fižol ribničan orig. franko Lj. den. 500, fižol prepeličar orig. franko Lj. den. 450, fižol prepeličar čiščen b/u. franko Postojna, trans. kol. 2 vag., den. 550, blago 565, zaklj. 550—565, fižol mandolon orig. franko Lj. den. 350, fižol rjavi orig. franko Lj. den. 350, laneno seme par. Lj. denar 685, pšenična moka 0. bačka, franko Lj. blago 615, jabolka za prešanje franko nakl. post. den. 60.

Zagreb, 16. oktobra. Praga 210.50—213.50, Pariz 365.50—370.50, London 318—321, Trst 310.35—313.35, New York 70.35—71.35, Curih 13.65—13.75, Dunaj 0.10—0.102.

Trst, 16. oktobra. Beograd 32.30—32.50, Praga 68—68.30, Pariz 119—119.50, London 102.95—103.05, New York 22.925—23, Curih 439—441, Dunaj 0.0322—0.0326.

Curih, 16. oktobra. **Beograd 7.35,** Praga 15.15, Pariz 27.10, London 23.41, Milan 22.72, New York 5.21 Dunaj 0.007358.

Osnutek novega stanovanjskega zakona.

II.

Dobra in umestna je določba člena 10. novega zakona, ki prepoveduje preurejanje stanovanj v poslovne lokale. Kdor pozna razmere in ve, koliko stanovanj je bilo zlasti v zadnjih letih predelanih v trgovine in pisarne, in s tem odtegnjenih njih prvotnemu namenu, bo pozdravil odpravo tega nedostatka, ki je vsled ogromnega razmaha trgovine in svobodnih poklicev v povojni dobi spadal v vseh večjih mestih med glavne provzročitelje stanovanjske krize.

Da ne sme nihče imeti dveh stanovanj in da so zamenjave stanovanj dovoljene, je umestni predpisi, ki jih je vseboval tudi že dosedanji stanovanjski pravilnik.

Člen 13. osnutka obravnava dodeljevanje izpraznjenih stanovanj. V smislu objavljenega besedila uživajo državni in samoupravni uradniki, častniki in osebe, ki so se morale izseliti vsled odpovedi hišnega lastnika, ne le prednost kot dosedaj, temveč pravzaprav izključno pravico do izpraznjenih stanovanj. Ostalih slojev in poklicev in njih vrstnega reda pri oddaji stanovanj zakon sploh ne omenja. Ravnokar omenjeni člen zakona ponavlja in vzdržuje krivico, ki so jo delali dotihdob stanovanjski zakonodajalci privatnim slojem. Dokler ne bo v stanovanjskih zakonih predpisan glede dodeljevanja stanovanj tak postopek, da se bo kot glavno načelo vpoštevala nujnost položaja in ekonomska slabost brez ozira na vse druge okoliščine in zlasti brez ozira na poklic, se bo godila celi vrsti slojev, ki izvršujejo privatne poklice, velika krivica. Kako naj sploh pride danes mali obrtnik, nižji trgovski in bančni nastavljenec in delavec do stanovanja, ko je pri neprestano naraščajočem številu brezstanovalcev vedno dovolj reflektantov — državnih in javnih nameščencev, ki uživajo prednostno pravico in v vsakem slučaju na podlagi zakonitih privilegijev izpodrinejo prosilca — privatnega nameščenca. In vendar si ne smemo prikrivati dejstva, da ti sloji prav tako trpe, če ne trpe vsled dolgoletnega zapostavljanja še huje vsled stanovanjske bede kot državni in javni nameščenci. Za vsakega mislečega državljana je danes jasno, da mora država zidati in sicer mnogo in naglo zidati, ker sicer ji bo zrasla stanovanjska kriza čez glavo. Nikakor pa ne gre, da bi se s privilegiranjem svojega nameščenstva pri dodeljevanju stanovanj izogibala eni glavnih nalog, ki jih socijalna politika nalaga moderni upravi. Da se je pri nas v tem oziru zadnja leta neizmerno mnogo grešilo, spoznamo prav lahko, ako primerjamo tozadevno že izvršeno delo drugih držav, kakor n. pr. Anglije, Nemčije, Češkoslovaške, Avstrije itd., kjer podpira država intenzivno zidanje z milijardnimi vsotami, dasi tam stanovanjski problem ni več tako pereč kakor pri nas. — Pohvalno naj omenimo, da se je baš obravnavani osnutek pričel s pospeševanjem stavbnega gibanja nekoliko resneje baviti kot dosedanji zakoni in pravilniki.

V nadaljnjem našteva načrt zakona ona poslopja, v katerih se izpraznjena stanovanja ne smejo dodeljevati: to so stanovanja v hišah kulturnih in humanih ustanov, v muslimanskih hišah, v kopališčih in zdraviliščih, v poslopjih industrijskih, trgovskih in prometnih podjetij ter zgradbah splošno koristnih zadrug, namenjenih za prebivanje nameščencev. Kar se tiče trgovskih in industrijskih poslopij, bo pač treba v pravilniku natančneje precizirati, da smejo biti nedodeljena v te vrste zgradbah stanovanja le takrat, če so bile zgradbe že prvotno zidane za nameščence podjetja, ne pa pozneje h kompleksu prikupljene in kasneje temu namenu posvečene.

Člena 14. in 15. obravnavata kompetenco uradov za reševanje stanovanjskih zadev. Bistvenih izprememb dosedanjih predpisov ne prinašata, postopek se vrši v dveh instancah, katerih prva je upravno oblastvo prve stopnje, druga pa stanovanjsko sodišče pri velikem županu dotične oblasti.

O podnajemih osnutek tega zakona sploh ne govori. Iz tega se da sklepati, da ostanejo še naprej v veljavi predpisi prejšnjega stanovanjskega pravilnika, ki je označil podnajeme kot proste vsake omejitve. Potrebno bi bilo pa, da se vsaj v zakonu predvideni pravilnik loti podnajemniškega vprašanja v toliko, da bo onemogočena prevelika eksploatacija tega stanu. Saj je splošno znano, da marsikateri najemnik, ki se bori zoper vsako, še tako malenkostno povišanje stanarine od strani hišnega lastnika, neusmiljeno pritiska na podnajemnika, ki mu mora v neredkih slučajih plačevati za sobo 3 krat in še večkrat toliko kot on sam plačuje gospodarju za celo stanovanje. Zaščita podnajema bi se dala najbolje izvesti z določitvijo, da plačuje podnajemnik najemniku gotovo, v procentih celotne najemnine stanovanja izraženo vsoto, h kateri bi bilo treba prišteti še gotove procente za postrežbo, perilo in obrabo pohištva. — Ako se vpošteva, da bivajo v podnajemu po večini vse one, večjidel slabeje situirane rodbine, ki še niso mogle priti do lastnih stanovanj, je potreba njihove zaščite evidentna.

Drugi del zakona obravnava jedro celega vprašanja, t. j. poboljšanje stanovanjskih razmer potom zidanja malih stanovanj. V tem členu je našteta cela vrsta uredb, ki jih obeta zakon in ki vse vsebujejo razna pota za povzdig gradbenega gibanja. Upamo, da bodo te uredbe faktično tudi v najkrajšem času zagledale luč sveta, da bodo smotreno in krepko pograbile problem ter prineslo obilo plodonosnih smernic za rešitev tega prevažnega vprašanja; prejšnji zakon je obetal celo vrsto izvršilnih naredb, ki pa niso nikdar izšle; menda vendar ne bo tudi v tem osnutku obljubljenih uredb zadela ista usoda?

Razveseljiva pri tem naštevanju bodočih uredb je okoliščina, da namerava država očividno krepko podpreti stavbeno podjetnost z olajšavami pri transportih, z dobavo cenenega materijala, z ustanavljanjem stavbenih zadrug in s pritiskom na občine, da pričnejo z energično stavbeno akcijo. (Ljubljanski občini v tem pogledu pač ne gre odrekati zaslug, saj je šla v stavbenih akcijah skoraj preko svoje finančne moči.) — Žalostna in klaverna je pa postavka 5 milijonov dinarjev — ki jo sicer navaja osnutek kot minimum — s katero naj bi se ustanovil fond za zidanje malih stanovanj in ki naj bi jo finančni minister vsako leto stavil v to svrho v proračun. Ako računamo, da bi se dalo s to malenkostno postavko sezidati na leto 40 malih stanovanj v celi državi in da bi od teh n. pr. na Ljubljano odpadlo največ pet stanovanj, vidimo že vso mizerijo tega fonda, ki mora letno dobiti najmanj eno ničlo več, ako naj ne bo vsa akcija a priori premalenkostna, da bi sploh mogla v doglednem času znatno vplivati na odpravo stanovanjske krize. Zategadelj je morda bolj važno, da se ministrstvo za socijalno politiko pobriga za to, da zbere izdatne kapitalije in doseže večje kredite, kakor pa da osnuje v svojem področju posebno stanovanjsko ravnateljstvo, ki ga predvideva osnutek zakona in čegar ustanovitev in vzdrževanje bi brž čas stalo mnogo za druge svrhe tako potrebnega denarja.

Trpljenje Besarabije.

Prebivalstvo Besarabije se nahaja med kladivom in nakovalom. Na eni strani trpi od vstaških čet sovjetske Rusije, na drugi strani pa pritiska Rumunija. Značilno za besarabske razmere so dogodki v Tatar-Bunaru, ki so se pričeli dne 16. septembra in o katerih niso smeli rumunski listi pisati niti besede.

Ob štirih zjutraj so bili prebivalci Tatar-Bunara nakrat prebudeni od silnega streljanja. Ob sedmih zjutraj so bili vsi prebivalci pozvani na trg. Tu je govoril voditelj vstašev prebivalstvu. V eni roki je imel bombo, v drugi pa samokres. Obljubljal je ljudem zemeljski raj, če se pokore. Če se pa ne pokore, potem jih pač čaka pekel že na tem svetu. Dejal je, da so mesta Akerman, Kišinev in Bender že osvojena od sovjetskih vstašev in da pride v štirinajstih dneh sovjetska vojska, da končnoveljavno zasede to pokrajino. Nikomur se ne bo nič hudega pripetilo, kvečjemu bodo trpeli milijonarji in pa veliki buržuji, katerih pa itak ni v Tatar-Bunaru. Trgovcem je zapovedal, da morajo takoj otvoriti svoje trgovine in enako morajo vsi drugi iti na svoje mesto. Obžaloval je, da so bili ubiti trije orožniki, ki so z orožjem v roki nastopili proti sovjetom. Vse uradništvo je bilo na to pozvano, da vstopi v sovjetsko službo, ali pa bo odpuščeno in kaznovano.

Da se ravnokar izvojevana svoboda zaščiti, je bila odrejena mobilizacija vseh mladeničev, rojenih leta 1901—1903. Vsi, ki so imeli orožje, so morali to orožje takoj pod grožnjo smrtne kazni izročiti, kdor pa je hotel braniti novo svobodo, je takoj dobil novo orožje. Na vseh hišah so morale biti takoj izobešene rdeče zastave. Za vsak najmanjši prestopek je bila določena smrtna kazen.

Par dni nato je vladal mir. Ko pa so doživeli vstaši poraz, so se pričeli počasi umikati. Zlasti so se proti vstašem borili nemški kolonisti. Predno so se vstaši umaknili iz Tatar-Bunara so še izpraznili mestno blagajno in dali uradnikom enomesečno plačo. Vsakdo, ki se je pridružil vstaji, je dobil pri tej priliki 1000 lejev.

Predno je rumunska vojska vstopila v mesto, je zažgala 20 hiš v predmestju. Stražo, ki jo je postavil iz meščanov komisar, so Rumuni takoj temeljito pretepli. Nato je pričela rumunska vojska streljati na mesto in več ljudi je bilo pri tem ubitih, pa čeprav ni vojska doživela nikjer sovražnosti. V vsem je bilo poslanih v Tatar-Bunar več polkov infanterije, kavalerije in artiljerije. Komandant te vojske je bil major Kurdjan, ki je izjavil, da bi bilo treba vas Tatar-Bunar porušiti in zravnati z zemljo. Nek rumunski kmet iz bližnje vasi je nato določal, kdo od prebivalcev se je pregrešil proti Rumuniji za časa sovjetske okupacije. Pričel se je krvav obračun. Kriv ali nekriv, kdor je bil osumljen, je bil že tudi kaznovan. Srezki podnačelnik je izjavil: »Četudi so nekateri nekrivi, vendar je krivda prebivalstva v tem, da ni z lopatami in motikami nagnalo vstaše. Zato je treba prebivalstvo kaznovati.« Pričele so se aretacije in na večer je bilo zaprtih že preko dvesto ljudi. Vse so zaprli v kleti, ki so bile do polovice v vodi. Vso noč so vojaki streljali in ubijali. Tatar-Bunar je prežível noč strahote.

Tako postopajo Rumuni v Besarabiji. Ni čuda, če je prebivalstvo vedno bolj za Rusijo in če je pozicija Rumunije vsak dan slabejša.

Angleška stremljenja v baltiških državah.

Zapadna Evropa je bila dolgo prepričana, da bo njena gospodarska kriza je takrat odpravljena, ko bo zopet Rusija postala odjemalka njenih industrijskih produktov in ko bo mogoč izvoz surovin iz Rusije. V principu je bila ta ideja popolnoma upravičena. Toda zapadna Evropa je storila to napako, da si je trgovinske odnošaje z Rusijo predstavljala lahko izvedljive in da je stavila prevelike nade v ruski trg. Vsled kaotičnih gospodarskih razmer, tesno spetih s sedanjim političnim režimom je kupna sila Rusije zelo majhna in nade se niso izpolnile. Tudi produkcija surovin je zelo omejena, ker manjka investicijski in produkcijski kapital. Glad je Rusijo prisilil, da je ustavila izvoz žita, edinega pomembnega izvoznega faktorja. Zaloge lana in žime so skoro izčrpane, lesna trgovina je majhna. Vsled teh dejstev so pričeli zapadnoevropski krogi obračati večjo pozornost baltiškim državam. Prej so smatrali te države le kot most med vzhodom in zapadom, kot posrednike trgovskih pogodb z Rusijo. Pokazalo pa se je, da je gospodarski položaj baltiških držav zelo stabilen. Poljedelstvo si je kmalu opomoglo in kupna moč prebivalstva je narasla. To velja posebno za Litvo, kakor tudi Latvijo in Finsko in deloma Estonsko, ki je trenutno srečno prestala finančno krizo. Angleži so pričeli prvi računati z baltiškimi državami. Trgovinska pogodba z Latvijo je ustvarila pravno razmerje. British Commonweath Union in druge gospodarske organizacije so poslale člane angleškega parlamenta, Hanona in Davisa, kot strokovnjake v finančnih in elektrotehničnih zadevah na študijsko potovanje po baltiških državah. Angleška parlamentarca sta kazala živahen interes za zgradbo železnic in sploh za vse projekte v svrho izkoriščanja krajevnih naravnih zakladov, ki bi se dalo izvesti s pomočjo angleškega kapitala. Misija je omenila tudi podporo angleške vlade pri uresničenju teh načrtov v okvirju državnega izvoznega kreditnega načrta s sodelovanjem angleških bančnih krogov. Angleški interes za baltiške države je od dne do dne večji. V Anglijo romajo vsi poljedelski produkti teh držav, lan, surovo maslo, sir, jajca, sadje, meso. Tudi kot odjemalka celuloze, papirja in drugih produktov prihaja Anglija kot prva v poštev. Anglija je dosegla prioriteto v uvozu v baltiške države in skuša zlomiti uspeh, ki ga je nemška konkurenca dosegla v nekaterih strokah. Tudi na ekonomskem, kulturnem in političnem polju podpira Anglija baltiške države na vso moč. Mac Donald je pismeno izjavil, da vzdrži njegova vlada politiko prejšnje vlade glede baltiških držav, ki izhaja iz varstva njihove samostojnosti. Anglija dela sistematično in je dosegla v baltiških državah že trdna oporišča.

Politične vesti.

= **Liberalni in konservativni volilni pakt.** Angleški konservativci in liberalci so se sporazumeli, da postavijo v volilnih okrajih enega samega kandidata proti delavskemu. Najzanimivejši kraj, kjer sta se obe stranki sporazumeli, je zapadno Škotsko, kjer bo v vseh 15 glasgovskih volilnih okrajih le en kandidat opozicije in sicer v 13 slučajih konservativec in v dveh liberalec. V Paisleyu se bo boril Asquith, voditelj liberalcev sam, ker so konservativci odstopili. Nasprotno so pa liberalci odstopili konservativcem Kinnross. Ta način razdelitve kandidatov izvaja opozicija tudi v drugih volilnih okrajih in misli na ta način izvojevati kolikor mogoče večjo volilno zmago in okrepiti opozicijonalne stranke.

= **Pogajanja med Parizom in Moskvo.** Glasom poročil bo tekom teh dni izročena nota sovjetski vladi. Nota bo obsegala formalni predlog za obnovitev diplomatičnih odnošajev na podlagi priporočila posebne komisije, ki ji predseduje de Monzie. Verjetno je, da prizna Francija unijo sovjetskih republik kot »pravnoveljavno rusko vlado«. Pozneje se pričnó tudi pogajanja o gospodarskih vprašanjih. Gotovi krogi izražajo željo, da bi bil francoskim poslanikom v Rusiji imenovan de Monzie in Rakovsky pa poslanikom v Parizu. H gospodarskim pogajanjem med Rusijo in Francijo naj bi prišel Čičerin osebno, ker se bo njegovi diplomatični spretnosti gotovo posrečilo uspešno voditi ta pogajanja.

= **Kongres francoskih socijalistov.** 1. in 2. novembra se sestane v Parizu kongres francoskih socijalistov in so že vsa pripravljalna dela v polnem teku. V raznih departementih se vrše že zborovanja socijalističnih federacij. Maurin, eden voditeljev francoskih socijalistov je imel pomemben govor, kjer se je izrazil za revizijo skupnega dela socijalistov z radikalno stranko v zbornici. Tudi razni drugi govorniki so se izjavili proti sodelovanju socijalistov in radikalov, kakor se vrši sedaj v zbornici.

= **Anglija sprejela turške predloge.** Turčija je predlagala, da se predloži njen spor z Anglijo, tikajoč se ozemlja Irak, Zvezi narodov, ker bi bila sicer pripravljena z orožjem braniti svoje nove meje. Kakor poročajo, je Anglija sporočila tajništvu Zveze narodov, naj določi termin za razpravljanje o spornih točkah med Anglijo in Turčijo in pa provizorične meje. Obe državi se obvežeta, da pridržita svoje čete v sedanjih postojankah, dokler Zveza narodov ne reši spora.

= **Ali ostane vlada Marx?** Pred dnevi je še izgledalo, da je vsaka izpremenba v nemški notranji politiki izključena, ker sta se tako centrum kakor tudi demokratska stranka izjavile proti rekonstrukciji vlade. V zadnjem času pa je Ljudska stranka, ki je tudi članica vladnega bloka, nastopila z zahtevo, da se na vsak način pritegnejo k vladni koaliciji tudi nemški nacijonalci, da se stvori meščanski blok. Odločitev je sedaj pri demokratih, ker je Ljudska stranka proti meščanskemu bloku, če niso v njem zastopani tudi demokrati. Del demokratov in sicer kmetski poslanci so se izjavili za meščanski blok in so celo vstopili v Ljudsko stranko. Večina demokratov pa je proti vsem izpremembam in je pozvala kanclerja, da preneha s pogajanji za razširjenje sedanje vlade. Nepričakovano pa se je v zadnjem času izjavil za meščanski blok še centrum in zato so nove volitve vedno bolj mogoče.

= **Francosko nemško zbližanje.** Na občni zbor francoskih radikalov so povabljene vse demokratske stranke sosednih držav. Povabilo so prejeli tudi nemški demokrati, ki se bodo povabilu odzvali. Nemške demokrate bo zastopal poslanec dr. Heile.

= **Kulturni boj v Franciji.** Nepričakovano je postala cerkev v Franciji bojevita. Lepo soglasje, ki je vladalo že celih deset let je nakrat porušeno. Spor se je vnel vsled Herriotove namere, da opusti francosko poslanstvo pri Vatikanu. Ker pa je to vprašanje v Franciji veliko prenepopularno, da bi se z njim moglo razgreti mase, so začeli klerikalci atako vsled preganjanja nun. V letu 1901 je morala cela vrsta nun zapustiti Francijo, ker se ni hotela podrediti novim državnim predpisom. Med vojno je vladala največja tolerance in to so porabile nune in se v velikem številu vrnile v Francijo, da jih je danes že več ko leta 1901. Herriotova vlada je pričela sedaj izvajati zakon in pozvala nune, da se pokore zakonom in da zaprosijo za dovoljenje, da smejo bivati v Franciji. Nune pa tega nočejo storiti. Tako je prišlo do kulturnega boja, ki se je posebno razvnel v Alzaciji in Lotaringiji, kjer je klerikalna stranka zlasti močna. Ker še ni Alzacija povsem pridobljena za Francijo, je opozicija klerikalne stranke v Alzaciji zlasti neprijetna, ker iz opozicije proti vladi postaja skoraj opozicija proti državi.

Naročajte in širite „NAR. DNEVNIK“.

VSEM,
ki hočejo dobro kavo piti,
priporočamo izvrstno našo
pravo domačo
KOLINSKO CIKORIJO

Alisa:

Komunistka Nadja.

(Iz cikla »Žene«.)

Saša je stal sredi sobe boljševiškega komisarja Ivana Nikolajeviča Dobronskega, ploskal z rokama in govoril: »Prekrasna si, Nadja! Tvoje lice, tvoje lase si je zamislil Tizian, roke in grudi sam Rubens.«

Dopadljivo se je kretala Nadja pred zrcalom: »Pa mi res pristoja carična toaleta!«

»Ko bi te videl slikar, ustvaril bi iz njega da Vincija, Solomka.«

Nataknila si je prstan z velikim biserom.

Nagnila se je k Saši, rekoč: »Nadja, carica komunistov te pozdravlja!«

»Carica Nadja!« je vzkliknil presrečni Saša in jo odnesel na divan, pokrit z dragoceno perzijsko preprogo.

Iztrgala se je iz strastnega objema in dejala: »Saša, danes še ni dan, da postanem tvoja! Glej, solnce naše svetle misli o bratstvu šele vzhaja, zbežala je noč preganjanja... Ko bo solnce svobode v zenitu — takrat ljubi, bova praznovala dan najine sreče...«

»Trda si, Nadja...«

»Velika ideja o vesoljnem bratstvu, mari naj izgine v trenutku ljubavi?«

»Ne. Zdaj grem na branik za enakopravnost!«

»Da. Ti si pravi zaročenec komunistke Nadje!«

Objel jo je, poljubil jo je in odšel.

V sobi je bilo tiho. Nadja, v carični toaleti, je poslušala topovom, ki so oznanjali enakopravnost v znaku krvi.

»Žito zori, misel zori...« Zagledala se je v prelepi prstan, ki je bil tudi iz carične zakladnice. Nič se ni čudila, da je zdaj njen.

Nenadoma so se odprla vrata. Vstopil je njen oče. Razburjen je bil. »Čuj, Nadja, carjevi privrženci so nam za petami.«

»In vi oče, tu pri meni?«

»Kaj misliš Nadja, da sem bojazljivec? Povem ti, Saša je padel ob moji strani.«

»Naj bo. Živela naša ideja!«

Oče se je obrnil in odšel. Ni razumel svoje hčerke.

Nadja je bila zopet sama. Srepo se je zagledala v temni kot.

Potihnilo je grmenje topov.

Iz ulice je vrelo k njej navdušenje: »Živela bratska Rusija! Živel komunizem! Doli z buržuazijo!«

Nadja je ostala mirno na zofi. Naenkrat se ji je zastudila kričoča sodrga. Ali je hotela biti carica...?

Nekdo je močno potrkal na vrata.

Nadja je prižgala elektriko in odprla. Bil je ljudski komisar Potikov. Začudil se je, ko je videl tako nališpano Nadjo.

»Tovariš Nikolajevič, ali je doma?«

»Ni ga.«

»Tem bolje, bom opravil sam.«

»Želite tovariš?«

»Preiskal bom hišo, vi skrivate dragocen prstan carice.«

Nadja se je prestrašila. »Čemu vam bo?«

»Čemu je pa vam?«

»Za spomin...«

»Dragocen spominček! Sem z njim, tu je potrdilo najvišje oblasti, da je moj!«

Nadja je prebledela. Na listku je bil dostavek: »... in če se upira vašemu povelju, ubijte jo!«

»Iščite,« je rekla Nadja.

Izbuljil je oči Potikov in kakor pijan zrl na lepo žensko. »Ubil te bom, ker si prelepa, da bi živela,« je dejal ves razdražen. »Tolika slast... tvoje telo!« in približal je svojo mesnato desnico izrezku na obleki.

»In če postanem tvoja, ali me potem tudi ubiješ, Potikov?« ga je vprašala razburjena Nadja.

»Ne.«

Nadja je odvela obleko in se slekla do golega.

Potikov je drhtel. »Lepa si, grešna si, kakor misel si...« je jecljal in se vrgel nanjo.

Nadja je pustila, da se je opajal na njej.

Njene oči so postale mahoma črne. »Pes,« si je mislila, »prvi si, ki me vidiš golo in zato boš umrl!«

Igraje je izmaknila komisarju samokres. Potem je odskočila na kanapé in koketno sukala orožje. Še ves omamljen je Potikov gledal golo telo. Počil je strel.

Potikov se je zgrudil, zadet v glavo.

Nadja se je sklonila k njemu. »Mrtev.« Zazeblo jo je v dušo. Trenutek je gledala predse. »Tudi Saša je mrtev. Grda je smrt. Kaj potem, če sem ga ubila, drugače bi bil pa on mene!« je hladnokrvno pristavila.

»Zdaj pa na delo. Ubila sem komunista — pobegniti moram. Pa kako in kam? Črez mejo na vsak način...«

V naglici je odprla omaro. Iskala je primerno oblačilo. Ni se mogla odločiti.

Potem se je spomnila na Potikova.

Pokleknila je k njemu in mu preiskala žepe. Našla je njegove dokumente. »Dobro,« se je nasmehnila zadovoljno. Stopila je pred ogledalo. Koketirala je s prekrasno žensko v njem. Odpela si je lase. »Saša, to je bilo vse tvoje — zdaj naj vzame vse vrag,« segla je po škarjah in si odrezala svojo žensko lepoto.

V levici je držala šop rdečkastega zlata. Zalučila ga je širom po sobi. Iz omare je zdaj vzela perilo in obleko svojega očeta.

V trenutku se je prelevila v divnega fanta. Vtaknila je k sebi Potikove papirje in samokres.

Pogledala je še enkrat na mrtveca, šepetnila: »Prvi umor«, in zaloputnila za seboj vrata.

Na cesti je bila tema. Luči niso gorele.

Zdaj je zadela v kadaver, zdaj v ranjenca. Šla je preko vsega z nasmehom, ona komunistka Nadja.

Okoli polnoči je prišla na neki predmestni komisariat.

Poprosila je, da naj jo pošljejo v Nemčijo, da bo propagirala komunizem.

»Mladi tovariš, to pravi marsikdo, a mi ne verjamemo nikomur,« ji je rekel strogi komisar.

»Torej svoboda na temelju nezaupanja, tovariš,« je dejala nekoliko razdražena Nadja.

»Zaprite ga!« je velel komisar stražnikom in odvedli so Nadjo v temno sobo.

Tam je bilo že vse polno. »Teror« in Nadja je zaškripala z zobmi. Videla ni ničesar, zgrudila se je na tla in zaspala.

Drugo jutro so jo zopet odvedli pred strogega komisarja. Po dolgem prerekanju ji je obljubil, da bo šla preko meje.

Minul je teden. Bila je še vedno v zaporu. Organizirala je upor. Ujetniki so ubili komisarja in Nadja je odpotovala v Berlin.

II.

Vsled svoje lepote in razsipnosti je kmalu zaslovela Nadja.

Tu in tam je vrgla žarek boljševizma v razgrete duhove in še bolj se je zapenil šampanjec v kristalnih kelhih.

»Kaj vam pa je danes, dragi Grossklein,« je vprašala razigrana Nadja ruskega Žida.

»Včeraj sem vse izgubil v igralnici — Mignon —. Zdaj premišljujem, kako bi se končal.«

»Za to je še čas... Jaz še nisem nikdar o tem premišljevala... Smrt je ostudna... Pa nimate nikakega izhoda?«

»Začel bi novo igralnico, chambres séparées, kabaret, opij, kokain... Ampak novih atrakcij bi bilo še treba...«

»Bom pomislila...«

Zamislila sta se oba.

Nadji je že primanjkovalo denarja. Oj, vzljubila je to razgaljeno življenje propadle ruske in pruske aristokracije... Delo je mrzila, Roke, ki jih je oškropila kri, niso blagoslovljene. — Da bi se prodajala posameznikom, o, tisto pa tudi ne. Ljubezen je slaščica, ne pa kruh...

»Pariški večer...« je zinil Žid. Zenica se mu je razširila od poželenja.

Nadja mu je prikimala. Ta misel ji je bila všeč.

»In plesalka,« jo je vprašal strastno, da je občutila pogled, kako je obvisel na njeni goloti.

»Saša je mrtev...« ji je šinilo v misel. »Jaz,« je dejala hripavo.

»Tisoč frankov na večer, Rusalka!«

Segla sta si v roko.

Čez pet minut sta bila zopet v tistem svetu, za katerega sta se tako bala, da ne bi postal snežinka na solncu.

III.

Grossklein je obogatel čez noč.

»Pri Rusalki« je bilo shajališče vsega bogatega življa od blizu in daleč.

Skoraj vsak dan je priplavala med lahkožive goste sama Rusalka iz Volge in jim plesala in prepevala.

V nagi lepoti se jim je smehljala in vabila s seboj v romantiko divje nature.

Ravno je blisknila na oder ob tožnih glasih balalajke. Na glavi in zapestju je imela po en venček krvavih rož. Plesala je smrtni ples rož... ko je prišel od nekje strastni favn. Kosmat je bil in lep kot bi ga izklesalo samo solnce.

Strast plesalcev je prešla na publiko.. Nenadoma je zakričala Nadja.

Policija je vdrla v skrivnostno shajališče ljudi vseh slojev in prepričani.

Nastala je strahovita zmešnjava.

Nadja je hotela pobegniti. Zaman je iskala izhod. Policisti so vse zasedli.

Podzavestno se je približala oknu in je odprla.

Policist je skočil k njej.

Z neverjetno silo se je pognala na okno.

»Saša, za teboj...« je izmolila v duši.

Za hip je zabliskníla v temi naga ženska in loputnila na tla. Potem je bilo vse tiho.

Komunistka Nadja je poginila kakor pes na berlinskem tlaku.

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 16. okt.

† **Ubald Trnkoczy pl. Zaszkal.** Ljubljana je izgubila enega tistih uglednih in priljubljenih meščanov, ki so z marljivim in požrtvovalnim delom nesebično prispevali k splošnemu razvoju Ljubljane, zlasti pa k procvitu Mestne hranilnice, ki zavzema med domačimi denarnimi zavodi odlično mesto. Ubald pl. Trnkoczy je bil mož — poštenjak, ki je kmalu po svojem prihodu v Ljubljano (meseca decembra l. 1872) vzbudil pozornost v takratnih uglednejših meščanskih krogih in kmalu po ustanovitvi Mestne hranilnice ljubljanske ga najdemo v upravnem odboru tega zavoda, čigar podpredsednik je bil do 4. junija l. 1904. Ta dan pa ga je upravni odbor izvolil za svojega predsednika. Za časa svojega predsedovanja je pokazal vso organizatorično sposobnost in Trnkoczyjeva zasluga je v veliki meri, da se je zavod tako lepo razvil. Ubald pl. Trnkoczy je bil rojen dne 17. julija l. 1856 v Stražnicah na Moravskem. V Ljubljano je prispel, kakor omenjeno, l. 1872 in je tu otvoril lekarno, ki je tudi podeželskemu ljudstvu dobro znana. Iz pokojnikovega plodonosnega udejstvovanja v javnem življenju naj omenimo še, da je bil dolgoletni član mestnega občinskega zastopa. Ko so svojčas vili znani Trubarjev Zvon, je plačal skoro vse stroške Trnkoczy. Kot človek je bil ljubeznivega značaja, kar ga je priljubilo vsakomur, kdor ga je spoznal. Bodi ohranjen vrlemu možu blag spomin, a prizadeti rodbini naše iskreno sožalje.

— **Kraljev obisk v Dalmaciji — odgoden.** Kakor poročajo iz Splita, bo potovanje kralja Aleksandra v Dalmacijo, ki je bilo nameravano bodočo spomlad, radi neurejenih političnih razmer odgodeno. Glede kraljevega potovanja v inozemstvo, o katerem se je po našem in tujem časopisju veliko pisalo, še ni nič določenega. Gotovo je, da bo kralj najpoprej obiskal Francijo, med tem, ko je popolnoma izključeno, da bi kralj potoval preje v Italijo, predno je obiskal Dalmacijo.

— **Ksaver Meško odlikovan.** Nj. Vel. kralj je podelil pisatelju Francu Ksaverju Meško red sv. Save III. vrste.

— **Odlikovanje prosvetnih delavcev.** V prosvetnem ministrstvu je podpisan ukaz o odlikovanju večjega števila prosvetnih delavcev za zasluge na prosvetnem polju.

— **Invalidska električna centrala.** Ministrstvo za socijalno politiko je izdalo odlok, glasom katerega se odstopi Udruženju vojnih invalidov električna centrala v Zemunu. Ta električna centrala je v zvezi z električnim pogonom strojno-ključavničarskih, mizarskih, topilniških in livarskih delavnic, po katerih so zaposleni za delo sposobni invalidi.

— **Iz Uradnega lista.** Zadnji Uradni list objavlja obsežen Pravilnik o higijenskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih.

— **Razpis ustanov.** Posojilnica v Mariboru (Narodni dom) razpisuje za šolsko leto 1924/25 naslednje ustanove: 1. Ustanova dr. Franca Rapoca za visokošolce devet mest po 300 Din. 2. Lastne in sicer za vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, za državno srednjo kmetijsko šolo v Mariboru in državno obrtno šolo v Ljubljani po eno mesto po 500 Din. Pravico do ustanov imajo pod 1. visokošolci slovenske narodnosti iz mariborskega in šoštanjskega okraja; pri drugih pridejo v poštev prošnji iz mariborskega okraja. Prošnje z domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom in ubožnim listom je vložiti do 25. oktobra t. l.

— **Razpis služb.** Pri deželnem sodišču v Ljubljani je razpisano podpredsedniško mesto in mesto sodnika v VI. ali VII. razredu. Prošnje je vlagati do 25. novembra t. l.

— **Skrivnost dvornih cigaret.** Beograjska policija je uvedla preiskavo proti nekaterim »hohštaplerjem«, ki se pojavljajo po različnih boljših lokalih in kade cigarete, ki se izdelujejo izključno samo za kraljev dvor. Pri tem zatrjujejo, da so prejeli cigarete naravnost od kralja, ali kake druge odlične osebe iz kraljeve okolice ter nastopajo celo kot dvorjani. Jasno je, da gre tu za rafinirano zasnovano goljufijo. Nekatere osumljence je policija že pozvala na odgovornost, vendar preiskava še ni dognala nič pozitivnega.

— **Iz umobolnice je pobegnil.** Te dni je pobegnil iz umobolnice v Stenjevcu bivši cirkuški uslužbenec Janoš Keleman. Že leta 1922 je bil osumljen nekega delikta in ga je policija izročila zagrebškemu sodišču. Dolgotrajna preiskava je Kelemana spravila v obup in se je poskušal v zaporu usmrtiti na ta način, da je pogoltnil nekoliko komadov stekla. Ker tudi pozneje ni hotel prenehati s samomorilnimi poizkusi, so ga odpravili v stenjevsko umobolnico, kjer je moral nositi okove na nogah. Keleman je srednje postave, gladko ostrižen in govori samo madžarsko.

— **Kraljev gojenec.** Blizu Zadra, v naši obmejni vasi Zemunik, živi preprost pastirček Ivan Paleka, ki je izredno nadarjen. Z navadnim žepnim nožičem je izrezljal čudovito lepe stvari. Italijani so svojčas malemu Ivanu ponudili vsa sredstva, da se bo izobrazil kot umetnik v Rimu, ako optira za Italijo. Vrli deček pa je ponudbo odločno odklonil. Sedaj pa se je kralj Aleksander sam začel zanimati za mladega umetnika in je odredil, da se deček preseli v Beograd, kjer se bo na kraljeve stroške šolal in živel na dvoru. Začetna karijera Ivanova živo spominja na ono velikega mojstra Meštroviča. Vas Zemunik je poslala kralju zahvalno brzojavko imenom dečka in njegovih staršev ter v imenu vseh vaščanov.

— **Težka nesreča na tramvaju.** Medicinec Božo Stilinović iz Zagreba je hotel včeraj na Ilici skočiti na vozeči tramvaj. Pri tem je pa tako nesrečno padel, da je prišel z roko pod tramvaj in so mu kolesa popolnoma odrezala desno roko za pestjo. Bil je prepeljan v bolnico.

— **Tragična smrt vojaka.** Te dni so napravili 4 častniki iz Mostarja izlet na konjih do Širokega Brega. Častnike je spremljal redov Dragoljub Vučić. Na povratku je Vučić na nepojasnjen način padel s sedla, a ena noga mu je obtičala v stremenu. Splašeni konj se je spenjal in skakal in se naposled spustil v galop ter vlekel 1 kilometer daleč nesrečnega vojaka s seboj. Končno je udaril konj z Vučićem v neki brzojavni drog in šele tu se je izmaknila Vučićeva noga iz stremena. Eden od častnikov je zdirjal v Mostar po zdravnika, toda med tem je Vučić, ki je imel vso razbito glavo, že izdihnil.

— **Strašna smrt ženina.** Neki Stjepan Ružić, 27 let star iz Hrelijina je že dalje časa bolehal in skoro vso mladost prebil po bolnicah. V zadnjem času je okreval in se je sklenil oženiti. Poroka bi imela biti v nedeljo. Med tem pa je Ružić spoznal, da njegovo zdravje ni najpovoljnejše, ker je imel zadnje dni več novih pojavov slaboumnosti. V soboto je odšel na železniško progo blizu postaje Plase in se vlegel na tračnice. Ker ima proga na tistem mestu velik ovinek, je strojevodja šele v razdalji 20 metrov zapazil, da nekdo leži na progi. Ker gre na tem ovinku proga navzdol, strojevodja ni mogel preprečiti nesreče in tako je šla lokomotiva ter del vlaka čez telo nesrečnega samomorilca. Strahovito razmesarjenega Ružića so slednjič potegnili izpod koles. Desne roke in noge sploh niso mogli najti. Po komisijskem ogledu so mrtvega Ružića prepeljali v rodno hišo in ga naslednji dan pokopali ob veliki udeležbi vaščanov.

— **Veliki manevri rumunske mornarice.** Po poročilih iz Bukarešta se bodo vršili v kratkem v spodnjem toku Donave in ob besarabski obali veliki manevri rumunske mornarice. Manevrom bosta prisostvovala rumunski kralj in prestolonaslednik Nikolaj.

— **Gasilski koledar za leto 1925** je izšel v priročni žepni obliki in s prav bogato vsebino. Med drugim se koledarček v toplih besedah spominja 60 letnice gasilskega staroste g. Frana Barleta, dalje razpravlja o potrebah enotne gasilske organizacije in prinaša tudi dve gasilski igraci kateri je spisal g. nadučitelj Zdravko Mikuž. Cena koledarčku je 15 Din in bo prav uspešno služil vsakemu gasilcu, kakor tudi prijatelju gasilstva. Naroča se pri g. Hermanu Zupanu, Ljubljana, Gajeva ulica štev. 2.

Ljubljana.

l— **Kitara in drugo...** Klobuk in površnik je »shranil« pri neizprosni natakarici Pepci, a prazno denarnico je »podaril« proti malenkostni odškodnini nekemu znancu, ki ga je srečal točno opolnoči v Židovski ulici. Brez klobuka in površnika ter brez denarnice je zavil v zatišje nekega lokala in se domislil, da je pravzaprav strašno potreben tako-le kakšnega nežnega objema. Noči so hladne in prav nič čudnega ga ni, če je Vinkota mikalo, da bi se pogrel. Odprl je vrata in z mrkim pogledom ošvrknil že napol pijane goste. Obstal je sredi lokala, si popravil frizuro, nato pa zaklical: »Polona!« Dekle je sedelo v temnem kotu in se šepetaje razgovarjalo z nekim bohemsko oblečenim človekom. »Polo-o-na!«, je skoro zarjul Vinko in se ozrl. Takrat je stopila k njemu in ga ljubeznjivo poučila: »Prasec pijani, ali ne vidiš, da nimam časa?« »A?«, se je začudil, »no, dobro!« In Vinko ni naročil ničesar; vzel je v bližini ležečo kitaro in v strahovitih akordih je ubiral neko arnautsko himno, ki je mahoma oživila že dremajoče goste, ki so začeli kleti. Dva, ki sta sedela blizu »virtuoza«, sta se naravnost vzorno pridušala. Navdušeni Vinko pa je brenkal in pel vedno besneje. Slednjič, ko je nevolja razburjenih gostov prikipela do vrhunca, je Vinko zaklical: »Koliko daste, da neham!« Uspeh nepričakovan! Pred Vinkotom je zrastel lep kupček dinarjev in bil je zadovoljen on in zadovoljni so bili gostje... Zadovoljna je bila celo Polonca, ki je pustila »suhega« bohema in se lepo vsedla k Vinkotu, nakar sta z združenimi močmi poskrbela, da je narasli kupček skopnel...

l— **Opozorilo strankam.** Radi preselitve iz pritličja v II. nadstropje bo mestni popisovalni urad dne 17. in 18. t. m. za stranke zaprt.

l— **Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo stavbinskih** in drugih obrtniških del pri adaptaciji delavnice mestne plinarne v svrho povečanja iste ter napravo stanovanj. Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ul. št. 1. Ponudbe bode vložiti najkasneje do 23. oktobra 1924 opoldne pri imenovanem uradu.

l— **Smrt pijanke.** Včeraj ob 21. uri je prišla precej »trda« v gostilno »Mali Slon« V Vodmatu, l. 1885 v Dobrunjah rojena, v Sneberjih tandujoča Marija Dimnik. Ker je bil gostilničar mnenja, da ima že dovolj, ji ni hotel dati pijače. Zato je šla na dvorišče, legla na klop in zaspala. Ob pol 23. uri je opazil v hiši stanujoči Kos, da ne »smrči«, zato jo je bližje ogledal in videl, da je bila mrtva. — Policijski zdravnik dr. Avramović je konstatiral, da jo je zadela vsled kroničnega alkoholizma kap. Prepeljali so jo v mrtvašnico.

l— **Neprevidni mladi kolesarji.** Pavel Podboršek, mesarski vajenec, je vozil dne 16. t. m. po Kolodvorski ulici s kolesom tako naglo in neprevidno sredi ceste, da je podrl Marijo Strupijevo, hišnico v Sodni ulici 10 na tla. Strupijeva je ostala nepoškodovana, samo prestrašila se je močno. — Stanko Pip, mehanični vajenec se je zaletel dne 15. t. m. po neprevidnosti na vogalu Stritarjeve ulice in Cankarjevega nabrežja s kolesom v nasproti vozečega tiskarskega vajenca Ivana Stanteja ter mu poškodoval kolo in raztrgal hlače. Poškodovan ni bil nobeden izmed njiju, dasi sta oba padla.

l— **Naivna tatica.** Na stojnico Cecilije Briceli, krošnjarke s klobuki na Vodnikovem trgu je prišla dne 15. t. m. neznana ženka klobuke izbirat. Kupila ni ničesar, pač pa je dva klobuka ukradla. Čez nekaj časa je prišla z enim klobukom nazaj ter zahtevala, da ji ga Briceljeva zamenja. Ko jo je krošnjarka opozorila, da je klobuk odnesla ne da bi ga bila plačala, se je izgovarjala, da je bila istočasno ž njo še druga neznana ženska pri stojnici, da je torej ona storilka. Ko pa jo je Briceljeva opozorila, da ji manjka še en klobuk, se je ženska ustrašila ter jo hitro odkurila. Policija poizveduje po njej.

l— **Martin Malenškov Martinov večer** priredita obe C. M. D. podružnici za Št. Peter dne 9. novembra ob 8. uri zvečer v steklenem salonu pri g. Dolničarju na južnem kolodvoru. Na sporedu je godba, petje ter bogat srečolov. K udeležbi vabita odbora.

l— **Vlom.** Danes ponoči je neznan storilec vlomil v razstavno okno trgovca Ivana Krošlja, Martinova cesta 15 ter ukradel 5 parov hlač, 2 para naramnic, 2 para moških dokolenic in več parov moških nogavic v skupni vrednosti 745 Din.

l— **Aretacije.** 1 radi ekscesa, 1 radi tatvine in 1 radi neplačanega zapitka.

l— **Policijske prijave.** Tatvine 2, vlom 1, pijanost 1, prestopki cestno policij. reda 16, prekoračenje policiske ure 2, ogrožanje telesne varnosti 1, lahka telesna poškodba 1, prestopki zglaševalnih predpisov 2, izgred 1.

l— **Umrli v Ljubljani.** Meseca oktobra so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Julij Veber, obč. ubožec, 82 let. — Fran Lovšin, rešetar, 75 let. — Ivan Rus, orožniški stražmojster v pok., 60 let. — Amalija Kotlušek, nadpaznikova vdova, 70 let. — Pavla Vertel, delavka, 22 let. — Franciška Rinkstuhl-Slovša, žena pošt. oficijala, 53 let. — Fran Krušič, zasebnik, 74 let. — Ivana Bozja, posestnica, 70 let.

l— **Združenje vojnih invalidov podružnica Ljubljana** vprizori v nedeljo, dne 19. t. m. ob 16. uri v dvorani Katoliškega doma pri Dev. Mar. v Polju tridejansko »Svatba Krečinskega«. Ker je čisti dobiček namenjen vojnim žrtvam se nadejamo obilo udeležbe.

Sramota za naše nezavedne trgovce.

Opetovano smo že opozorili naše trgovce, da vodijo trgovsko korespondenco s tržaškimi in sploh primorskimi tvrdkami v slovenščini. Če se je pred in med vojno, pred okupacijo Primorja lahko uporabljala slovenščina v trgovski korespondenci, zakaj bi jugoslovenski trgovec ne občeval s tržaško firmo v svojem jeziku danes. Če n. pr. slovenski trgovec dopisuje italijansko, je popolnoma v redu, ako italijanska tvrdka ne čuti potrebe, da bi odgovarjala slovensko. Posledica tega pa je, da so naši ljudje v Trstu brez kruha.

Tržaška tvrdka **»A. Donati & Figli«** pravi n. pr. da je slovenska korespondenca nepotrebna. Tega so krivi samo slovenski trgovci. Znano je, da je ta tvrdka dobavljalka Ljubljanske mestne plinarne, Mariborske mestne plinarne, Zagrebške mestne plinarne itd. in zasluži pri 1 vagonu angleškega premoga do 100 lir. Tvrdka sama pa z ozirom na te lepe zveze z našimi podjetji ne občuti dolžnosti, da uvede v svoje trgovsko dopisovanje jugoslovenski jezik. Od 8 uradnikov ne govori pri tem podjetju niti eden slovensko. Nekatera jugoslovenska podjetja so reklamirala pri tvrdki in zahtevala, da korespondira z njimi slovensko. Tvrdka pa je enostavno odgovorila, da je njena slovenska uradnica zbolela. Tvrdka se absolutno brani **zaposliti celo delavce, ki ne znajo italijansko.** V Trstu je danes veliko Slovencev, delavcev in uradnikov, ki so brez službe. Mnogi od teh so se priglasili pri tvrdki Donati & Figli in prosili za mesto slovenskega korespondenta. Tvrdka pa jih je enostavno odbila, češ, da slovensko danes noben pameten trgovec več ne dopisuje.

Ob tej priliki je treba žal omeniti, da nekatera slovenska podjetja to tvrdko v tem oziru indirektno sama podpirajo. Tisti, katerim so znane korespondenčne razmere tvrdke, korespondirajo z njo v nemščini, italijanščini, francoščini, angleščini ali v kakem drugem jeziku, **samo v slovenskem ali srbohrvaškem ne.** Kako seveda dostikrat izgledajo taka pisma, o tem bi se dalo posebej govoriti. Uradništvo italijanske tvrdke se naravnost norčuje in roga strahovito polomljeni nemščini, angleščini itd.

In niso samo pri italijanskih tvrdkah take razmere! Da niso Nemci prav nič manj zagrizeni v tem oziru, bodi v dokaz stališče tržašče tvrdke **Wetzler,** ki pravi: Das ist ein überwundener Standpunkt, kein gescheiter Mensch verlangt heute mehr, dass man in slawischen Sprachen korrespondiert; das war vor dem Krieg!« — **Firma** »Stiesi« A. G. pa je naslednjega mnenja: Slawische Sprachen brauchen wir nicht! Im ganzen Jahr bekommen wir keine **10 Briefe in slawischen Sprachen.** Podobnih slučajev bi se dalo navesti vse polno. In če pride človek v Ljubljano, pa vse to pripoveduje, je vsak trgovec ogorčen. V dokaz resničnega ogorčenja pa piše čez par dni tvrdki pismo, seveda zopet v nemščini.

Ni toliko sramotno za tvrdko, ki zahteva italijansko korespondenco, kakor je sramota, nacijonalna sramota za one jugoslovenske trgovce, ki ustrezajo italijanskim željam. Toliko sramotnejše je, ako italijanska tvrdka rabi jugoslovenskega trgovca in ne narobe. V trgovini je pač tako, da se mora dati prednost onemu, ki kupuje, a ne onemu, ki nudi.

Naj bi ne bile te vrstice brez odmeva pri prizadetih in naj se naši trgovci zavedajo, da imamo pravico korespondirati v lastnem jeziku prav tako, kakor drugi narodi. Kdor hoče z nami trgovati, naj se pogovori z nami v našem jeziku; če ga sam ne razume, naj si poskrbi slovenskega korespondenta, kakor so to storile nekatere italijanske tvrdke, pri katerih opravlja slovensko korespondenco Slovenec. To je vendar v interesu tvrdke same. Marsikateremu Slovencu bi n. pr. v Trstu ne bilo treba stradati kruha, ako bi osvojile italijanske firme načelo, o katerem smo zgoraj govorili. In da bodo take tvrdke primorane namestiti slovenskega uradnika, k temu naj pripomorejo naši trgovci s tem, da niti enega pisma ne bodo naslovili na italijansko firmo v drugem jeziku, kakor v slovenskem.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Dosedanji začasni vodja tukajšnjega sodišča g. nadsvetnik dr. Jakob Doljan iz Prevalj je imenovan za stalnega predstojnika tukajšnjega sodišča. — Zobotehnik g. Rudolf Rajh iz Ptuja je otvoril v hiši, kjer ordinira zdravnik dr. S. Jagodič, svoj ateljé, kjer bo začasno ordiniral ob četrtkih in nedeljah. — Čitalnica priredi v soboto, dne 18. t. m. ob 20. in v nedeljo ob 15. uri v hotelu »Beograd« veseloigro »Poslednji mož«. — **V Šmartnem na Pohorju** je v pretečenem tednu napadla gostilničarja in posestnika Antona Dvoršaka po kratkem prepiru njegova huda žena z vrelo vodo in kamnom ter ga nevarno ranila. — Povečini po vseh vinogradih se je začela ta teden vesela trgatev, ki obeta letos dobro kapljico, marsikateremu vinskemu bratcu pa slabe noge.

Gospodarske vesti.

ZAGREBŠKI TRG.

Svinjska mast. Cene so poskočile, ker domače masti primanjkuje, a amerikanska se je podražila. Čista mast se je prodajala po 39 Din 50 para (poprej 38 Din) 1 kg. Amerikanska mast na debelo 30 do 35 Din, na drobno 33—35 Din, za 1 kg. — Meso: Teletina: Prednji del I. 27 Din, zadnji del 30 Din, za 1 kg. — Prekajeno meso: Karé 47 Din, rebra 30 Din, cesarsko meso 38—40 Din, vratina 44 Din, zvite šunke 40 Din, namizna slanina 35 Din za 1 kg. — Klobase: Domače jetrne in krvave 20 Din za 1 kg.

× **S sladkorno repo je bilo zasejanih** letos na Francoskem 195.000 hektarjev, za 26 odstotkov več ko lani in le za 15.000 hektarjev manj ko pred vojno. Računa se, da bo znašala produkcija sladkorja letos 700.000 ton, dočim je znašala lani samo 445.000 ton. Kljub temu bo morala Francija sladkor uvoziti, ker znaša letni konzum sladkorja v Franciji 770.000 ton.

× **Slaba žetev na Bolgarskem.** Rezultati letošnje žetve so zaostali za lanskimi in sicer predvsem vsled političnih vzrokov. Tobaka je bilo zasejanega za eno četrtino manj ko lani in bo zato znašala letošnja žetev tobaka samo 35.000 ton. Žetev pšenice se ceni na 1,030.000 ton in je uspeh letos manjši ko lansko leto. Edino v sladkorni repi je dosežen napredek, kjer se ceni, da se je žetev dvignila od 150.000 na 160.000 ton.

× **Žensko delo v ruski industriji.** V električnih podjetjih v Rusiji pride na 1233 delavcev 906 žen, od katerih je 622 kvalificiranih. V raznih panogah tekstilne industrije znaša odstotek žen od 58 do 72 odstotkov. Plače žen so moškim popolnoma enake in tudi njihovo delo je isto. Poleg tega ne poznajo ženske izostajanja. Kljub temu se želi v odgovornih krogih, da bi se število ženskega delavstva zmanjšalo.

To in ono.

: **Kako se je imel Jackie Coogan v Atenah.** Kakor znano, je svetovnoznani kinoumetnik, devetletni Jackie Coogan obiskal na svojem potovanju preko Evrope tudi Atene, kjer je izročil otrokom maloazijskih beguncev precejšen milijonski dar v dolarjih. Grška vlada se je izkazala mlademu umetniku zelo hvaležna in mu podelila »častniško kolajno Jurija I. za zasluge na polju humanitete«. Gotovo je prvič dobil devetleten deček tako visoko odlikovanje. Da je Jackie Coogana tekom bivanja na Grškem sprejel regent Konduriotis v kraljevi palači, ni treba po Cooganovem obisku pri papežu in Mussoliniju še posebej povdarjati. Zlobne pa so vesti nekega dunajskega lista, ki poroča, da izvira Jackie Cooganovo želodčno nerazpoloženje odtod, ker je deček v svoji hotelski sobi v Atenah skrivaj pojedel polovico kozarca marmelade. To bi posestniku častniške kolajne Jurija I. ne bilo posebno v čast in vsled tega je za vse njegove ljubitelje in ljubiteljice razveseljivo to dejstvo, da ta vest nikakor ni potrjena. Res pa je, da je obiskal Coogan v neki atenski bolnici majhno deklico iz Male Azije, ki ji je turški vojak odsekal obe nogi. Jackie Coogan je bil takoj pripravljen naročiti dvoje umetnih nog za ubogo deklico. — Jackie Coogan je te dni prišel na Dunaj, odkoder odide na Semmering, da se odpočije od napornega potovanja. Potem se vrne preko Berlina in Pariza v Ameriko.

: **Pariz—Rotterdam v 1 uri 44 min.** Kakor poročajo, se je nekemu holandskemu aeroplanu, določenemu za osebni promet, posrečilo, preleteti razdaljo med Parizom in Rotterdamom z 12 potniki in 250 kg tovora v 1 uri 44 minutah. To znači, da je letel s srednjo hitrostjo 220 kilometrov na uro!

: **Pet let v podzemeljskem skrivališču.** Iz Moskve poročajo, da so te dni v Smolensku odkrili zanimiv slučaj: Bivši častnik carske armade Jurij Borovikov je bil leta 1919 ob priliki mobilizacije vpoklican v vojno službo. Borovikov pa je zbežal na poti v fronto, odšel proti domu in se potem skril v neki vasi smolenske gubernije pod zemljo. Pred hišo njegovih starišev je bilo namreč staro skrivališče s skrivnim vhodom, ki ga Borovikov pet let ni zapustil. Sorodniki so mu prinašali hrano in pozimi se je skril pod kožuhe, da ni zmrznil. Cel ta čas se ni upal zapustiti svoje skrivališče, se bal vsakega šuma in skoro popolnoma podivjal. Te dni so člani smolenske državne policije našli skrivališče in Borovikova aretirali. V uradnih spisih je bil zaznamovan kot pogrešan in njegova družina je vsled tega uživala razna davčna olajšanja.

Prosveta.

Odlikovanja v ljubljanskem gledališču.

Minolo soboto opoldne se je zbral personal drame in opere na odru opernega gledišča, da prisostvuje izročitvi odlikovanj ge. Polonici Juvanovi in g. Juliju Betettu, katere se je udeležil tudi vladni zastopnik g. dr. F. Vidic. Najprej je povzel besedo upravnik g. Matej Hubad in je očrtal idealno delo ge. Polonice Juvanove v prospeh slovenske drame in je posebno naglašal nje zasluge za organizacijo udruženja gledaliških igralcev. Prav tako je g. upravnik v izbranih besedah narisal umetniško delovanje priljubljenega opernega pevca g. Julija Betetta. Zaslužni naš umetnik je v začetku svoje karijere nastopal v vseh mogočih igrah, bodisi v drami, operi in opereti. Prvi solistični nastop na našem odru je bil Miha v Prodani nevesti. V Ljubljani je deloval g. Betetto štiri leta, od 1903 do 1907. V počitnicah med to dobo pa je tudi on delil usodo takratnih slovenskih igralcev ter si je služil kruh v Danilovi skupini, ki je potovala širom Slovenije, Hrvatske in Bosne. Betettovi prijatelji so mu leta 1907 omogočili, da se je podal nadaljevat študije na dunajsko akademijo za glasbo in upodabljajočo umetnost. Tam ga je našel takratni ravnatelj dvorne opere in ženijalni dirigent Gustav Mahler in ga je pridobil že v prvem konservatorijskem letu za Dvorno opero, katere član je bil Betetto 14 let, od 1907—1922, kjer je kreiral dolgo vrsto pomembnih in glavnih vlog, med njimi partije v operah: Prodana nevesta, Benvenuto Celini, Peleas in Melisandra, Sevilski brivec, Onjegin, Aida, Mrtvo mesto, Mignon itd. V dobi svojega službovanja na Dunaju vrli pevec ni pozabil svoje domovine in je opetovano gostoval na raznih koncertih v Ljubljani, Trstu in Gorici. Leta 1922 se je vrnil v Ljubljano in je stalno angažirani član naše opere. Betetto je odličen slovenski umetnik, izvrstno izšolan pevec božjega glasu, mojster v igri, mimiki in kretanju na odru. Velik je v svoji duši, polni gorkega čustvovanja. Vsem opernim članom je vzor v deklamaciji, v izgovarjavi pete besede. Njegovo besedo publika razume in uživa. Kot visoko inteligenten umetnik je pa tudi vzor vestnosti, marljivosti in discipline, ki je za umetniško delo v gledališču gotovo velike važnosti. Kot mož čistega značaja je vsakomur simpatičen, od vseh spoštovan in ljubljen. — Po nagovorih je g. upravnik Hubad obema odlikovancema pripel na prsa reda sv. Save in sicer g. Juvanovi V., g. Betettu pa IV. razreda z iskrenimi čestitkami uprave. S toplo zahvalo obeh zaslužnih članov ljubljanskega gledišča za odlikovanje, je končala prisrčna slavnost.

Prevoz Sienkiewiczevih ostankov skozi Prago. Danes pride voz s Sienkiewiczevimi ostanki v Prago, kakor je želela češka vlada, da se češki narod pokloni velikemu sinu poljskega naroda. S praškega kolodvora bodo Sienkiewiczevi ostanki prepeljani v Pantheon Narodnega muzeja, kjer bodo v petek javno razstavljeni. Popoldne jih po slavilju prepeljejo nazaj na kolodvor in odtod do češke meje, kjer bodo izročeni poljskim uradom. Pri proslavi v Pantheonu bo govoril zastopnik češkosl. vlade, predsednik zbornice Fr. Tomášek in predsednik češkoslovaške Akademije znanosti in umetnosti prof. dr. J. Zubaty. Pri slavnostnem sprejemu na kolodvoru bo govoril primator mesta Prage dr. Baxa in predsednik čehoslov. Narodnega sveta posl. Prokůpek. Za to poklonitev češkega naroda poljskemu pisatelju vlada vsepovsod in tudi po deželi nenavadno veliko zanimanje.

J. Rijavec — stalni gost na naši operi. Po odhodu tenorista gospoda Marija Šimenca, ki je odšel na Narodno gledališče v Zagreb se je naša gledališka uprava mnogo trudila, najti njemu vrednega naslednika. Iskala je rešitev tenorskega vprašanja v Beogradu, Zagrebu, Splitu in Osijeku in v Pragi, Brnu, Pizni, Olomucu, Moravski Ostrovi in Bratislavi. A žal do danes ni še mogla rešiti povoljno tega vprašanja. Da pa si uprava zasigura nadaljni umetniški potek našega opernega repertoarja je v dogovorih z odličnim slovenskim tenoristom g. Josipom Rijavcem, da bi v sezoni 1924-25 stalno gostoval na našem odru kakor je tudi stalni gost zagrebškega Narodnega gledališča. Gostoval da bode tudi dr. Makso Moric, ki nastopi tekom meseca novembra zopet na našem odru in ki bode pel vlogo Manrika v operi »Trubadur«. V tej vlogi je dosegel dr. Moric na Dunaju in v Gradcu najlepše uspehe. V najbližjem času pa nastopi svoj angažma na našem odru češki tenorist g. Jiranek, ki v prihodnjih dneh dovrši enomesečno vojaško službovanje v Pragi.

»Rigoletto« v naši operi. Dodatno k naši včerajšnji notici glede opere »Rigoletto«, ki se poje jutri v petek na našem odru, poroča gledališka uprava, da poje g. Popov vlogo Rigoletta v ruskem jeziku in ne kakor je bilo pomotoma javljeno, da jo poje v slovenščini. Pač pa bode g. Popov pel v slovenskem jeziku vse svoje nadaljne velike vloge in sicer prve dni novembra grofa Luno v Trubadurju in za tem naslovno vlogo v Mozartovem Don Juan in istotako naslovno vlogo veliko baritonsko partijo v Rubinsteinovi operi »Demon«. Občinstvo prosimo, da vzame to na znanje.

Za koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« vlada izredno zanimanje, ker Mariborčani petje ljubimo in imamo sami v naši sredi izvrstne zbore kot n. pr. Glasbeno Matico, Dravo itd. Vendar nas zelo veseli, da nas pride obiskat priznano ljubljansko pevsko društvo z res lepim vzporedom. Upamo, da bo na koncert »Lj. Zvona« pohitelo vse, kar v Mariboru narodno čuti.

Dvoje novih gledališč v Italiji. Znani italijanski arhitekt Piaretini je predložil te dni rimski občini krasen projekt novega liričnega gledališča v središču Rima, ki bi se imenovalo »ente autonomo« (od države priznani zavod). Gledišče bo zgrajeno v slogu starih gledišč v Veroni in v Pulju, s tako velikim odrom, kakor ga ima pariška opera in bo imelo 6000 amfiteatralično uvrščenih mest. Denar za to stavbo bi dali posebni davki, razpisani na vsako gledališko vstopnico, ali pa na dela, katerih avtorska pravica je že ugasnila. — V Milanu je bilo te dni slavnostno otvorjeno novo zanimivo gledališče Piccola Canobliana, ki ga vodita dva znana umetnika Brevilagna in Fresenca. Gledališče je elegantno, ima le 400 prostorov in namerava predvajati intelektualcem le dobra dela mlajših umetnikov.

Popolnoma varno naložite denar v
LJUBLJANSKO POSOJILNICO
r. z. z o. z.
ki posluje v novo-urejenih prostorih v
Ljubljani, Mestni trg 6
Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje
najugodneje
ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Izvenljubljanskim vlagateljem se na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.
Telefon št. 9. Telefon št. 9

Najboljša kolesa in šivalni stroji
za rodbinsko in obrtno rabo so edino
Josipa Petelinca, znamke Gritzner in Adler
Ljubljana
ob vodi poleg Prešernovega spomenika.

Sodišče.

§ 104. S. K. Z.

Pred sodiščem stoji Tomaž Wolf, komunist z Gorenjskega.

Predsednik: »Vi ste bili na sumu, da ste v posesti komunističnih spisov in orožja. Zato je prišla k Vam orožniška patrulja, da izvrši hišno preiskavo. Na ponoven poziv orožnikov, dá izročite orožje, sicer napravijo preiskavo, ste se prijeli za spolni ud in dejali: ‚Tu ga imam, to je vse moje orožje.' Vrhu tega ste se izrazili napram orožnikom, ‚da bo že še prišel dan plačila...'«

Obdolženec: »Nisem prijel za ‚spodnji ud,' ampak samo z roko sem zamahnil proti hlačam, orožniki so pa mislili, da sem prijel za spodnji ud. Tudi nisem rekel, da bo prišel dan plačila, ampak, pertožen dan bo pršou.«

Predsednik: »Rajši priznajte, bo milejša kazen. Ko ste bili v Kranjski gori zaslišani, ste dejali: Potegnil sem z roko čez hlače mimo spolnega uda rekoč: Tu ga imam. Tudi v vlogi, ki jo je napravil Vaš zagovornik, priznavate, danes pa tajite.«

Zagovornik: »Le priznajte, bo bolje.«

Na ponovno prigovarjanje zagovornika komunist prizna prvo inkriminirano dejanje. Glede drugega ostane pri svojem zagovoru.

Priča orožnik potrdi ovadbo dobesedno s pristavkom, da je obdolženec spolni ud z roko prijel in ga še potresel.

Wolf je bil radi nespodobnega obnašanja napram poslujočim uradnim osebam od okrajnega glavarstva obsojen na 125 Din globe ali na 14 dni zapora. Denarna globa mu je bila pozneje znižana na 100 Din, danes pa je dobil radi pregreška v smislu § 104. s. k. z. tri dni zapora ter ima plačati 50 Din takse.

§ 104. S. K. Z. ALI HUD ZAKOTNI PISAR.

Franc Naglič, upokojeni kanclist okrajnega sodišča v Radovljici je bil od tamkajšnjega okrajnega sodišča obsojen radi zakotnega pisaštva na 5 dni zapora. Zoper to obsodbo je vložil pritožbo, v kateri je očital sodnemu predstojniku Juriju Gregorcu »nesocijalnost« in trdil, da »ga hoče sodnik samo mučiti na podlagi zastarelih avstrijskih paragrafov«, očital mu je osebno mržnjo in zlobno namigaval, da »on ni kriv, če je kdo dobil kak nosiček od višje oblasti«. Na ponovno povabilo, da naj se zglasi na sodniji, je poslal sodnemu predstojniku pismo, v katerem ga naslovno nazivlje gospod »Jur« in, v katerem piše: »Vaše vabilo je prebedasto in se mu ne odzovem. Vi ste spravili z Vašim tovarišem Škrljem celo mojo nedolžno rodbino v nesrečo. Jaz sem sedaj prost, »vinklari« Vaš ljubljenec Hribovšek. Ne bojim se Vas čeprav ste svetnik Jur.«

Pri današnji obravnavi Naglič ne nastopa več tako korajžno; govori bolj malo in prizna, da je pisal inkriminirane vloge kakor tudi, da se je pečal z zakotnim pisaštvom. Omenja, da ni prejemal plačila od strank, temveč so mu stranke same dajale — kar je mimogrede omenjeno — irelevantno. Pismo, pravi, je pisal v veliki razburjenosti, ker je bil prepričan, da ga je sodni predstojnik spravil v pokoj. Sodišče je to razburjenost vpoštevalo in mu je prisodilo za enkrat radi pregreška § 104. s. k. z. samo en teden zapora.

HUDE ŽENSKE.

Sodnik: »Ksavera Burger, rojena 1900, delavka in Pavla Burger, rojena l. 1906, vi dve sta sestri, oče je delovodja tobačne tovarne, kajneda? — Pavla, kaj ste pa Vi pravzaprav?«

Pavla Burger: »Doma sem.«

Sodnik: »Kaj ste pa imele z Mikuževo?«

Ksavera Burger: Prišla je neka gospa in je vprašala: »A je tuki Mikužka, k karte šloga...«

Sodnik: »Ja, ja to so popolnoma druge stvari. Povejte, zakaj ste jo napadle.«

Obdolženki: »Oh, sej jo nismo. Špetir sej začev zato, k smo nenga unuka poslale po kiflčke. Veste, gospod sodnik, pa nas je ona zmerjala s svinjam, k.....«

Sodnik: »Moj bog; nima smisla tajiti. Kako je padla, povejte.«

Obdolženki: »Upila je k...., svinje, ušive...«

Sodnik: »Kaj ste vi dve naredile, povejte.«

Obdolženki: »Midve nč...«

Ksavera Burger: »Jest sm rekla, de nej bo tih, ona je pa u mene skočila...«

Sodnik: »No, le počakajte, dal vama bom zaporno kazen, ker tajita. Bosta že videli, kaj se to pravi... Ksavera Burger, povejte vendar, kako je Mikuževa padla.«

Ksavera Burger: »Radi otroka je prišlo do prepira. Marija Mikuževa naju je zmerjala in nato skočila v mene, tako, da sem padla ž njo vred na tla. Ni res, da bi se je bili midve lotili z rokami, jo suvali in na tla podrli.«

Drugo-obtoženka izpove ravnotako.

Sodnik: »Priča Marija Mikuž, 58 let stara, kaj je Vaš mož?«

Mikuževa: »Flaše pobira; jest sm pa brajnovka. Stanujem Razpotna ulica št. 10.«

Sodnik: »Vi boste za pričo zaslišani, morate čisto resnico govoriti, če ne boste zaprti. Zmerjali ste jih, in ta pravi, da ste Vi v njo skočili.«

Priča: »Ni res, Ksavera je v mene skočila. Tolkle so me po glavi, da sem bila vsa črna. Na tla so me podrle.«

Obtoženki enoglasno: »Oh, sej ni res. Sami ste padli.«

Priča: »Lažejo. Obe sta me podrle na tla.«

Obdolženki skočita k njej: »Ja svinje ušive, k.... ste upili na nas... (Govore vse tri vprek, in nastane tak vrišč, da ni ničesar več razumeti.)

Sodnik: »Mir sedaj. Vidve se tamle vsedite.« — Proti Mikuževi: »Zahtevate kako odškodnino?«

Mikuževa: »Seveda zahtevam. Ene tri tedne sm bla bovna, provzaprov do dons...«

Sodnik: »Ni res, zdravniško izpričevalo pravi: samo šest dni.«

Mikuževa: »Tud za pet tavžent kron se na pst'm tko zbit. Zahtevam dva tavžent kron za bolečine.«

Priča Maks Planinšek, sin Mikuževe, izpove, da je prišel na pozorišče, ko je mati sedela že v veži na kišti.« »Mat so bli čist iz sebe, pod pajzdho sm jih notr gnov, čist krvav sm biv od nh.«

Sodnik: »No kaj vam je mati povedala?«

Priča: »De sta jo te dve u vež napadle pa nabile.«

Priča Marija Hribar, delavka v tobačni tovarni izpove: »Nism bla navzoča, — k sm slišala mater jokat, sm pršla vn. Pa pride ena gospa mem, pa praša: Kaj je pa blo? Jest sm rekla: Nč hudga. Mikuževo so nabile. Zato se je pa Ksavera še na mene spravla pa rekla: »Tih bod, prekleta afna, če ne um še tebe enkrat ke na gobc.«

Ana Planinšek, čevljarjeva žena, glavna priča Mikuževe, odgovori na sodnikov opomin, da mora čisto resnico govoriti: »Ja, ja, čisto resnico, — magari če je treba stokrat prseč.« ter izpove: »Jest sm bla ravn doma, sm ravn solato prpravlala, pa m pride mat povedat, de se z mojga otroka norca delajo: po kiflce ga pošiljajo. Jest sm pršla vn, pa sm rekla: Same pejte, sej mate čas. Slišala sm vs prepir med materjo in obema obdolženkama. Videla sem, kako sta obe obdolženki planili na mater in jo na tla podrli. Slišala sem, ko so mati na tleh ležeč vpili: Ušivke, ušive, le dejte me.« »Šla sem hitro po moža, zato nisem vidla, kaj so delale medtem z njo.«

Sodnik: »No, kaj pravite vidve?«

Obdolženki: »Imamo priče, da je vpila: Res so k....« — »Prosimo, da se zasliši tudi naša priča.«

Sodnik zasliši »njihovo« pričo, ki izpove: »Zraven sem stala, slišala sem, kako ju je Mikuževa zmerjala ‚k...., svinje...'«

Sodnik: »No, in kaj ste videli?«

Priča: »Nič posebnega...«

Sodnik: »Boste zaprti!... Morate resnico govoriti! — Ali ste videli, kako je Mikuževa padla?«

Priča: »Ksavera je bila na tleh, Mikuževa pa na nje...«

Sodnik: »Pa kako je prišlo do tega, mi povejte!«

Priča: »Ja, seveda, ta mala je šla pu kifelce...«

Sodnik: »Ja, ja, ja... kako je Mikuževa padla, povejte!«

Priča: »Nisem videla.«

Sodnik: »Pa zakaj ne?!«

Priča: »Ker sem šla iz veže. — Nisem bila ves čas navzoča.« — —

Sodba: Ksavera in Pavla ste krivi prestopka lahke telesne poškodbe v smislu § 411. k. z. Kazen: Vsaka 150 Din globe, v slučaju neizterljivosti 3 dni zapora. Solidarično plačate 50 Din takse, Mikuževi pa 100 Din za bolečine.

Obdolženki: »Ja, to bomo pa težko plačale!...

Sodnik: »Če ne dobimo globe, boste pa sedele!«

Pisarna generalnega zastopstva L'Union
francoske zavarovalne družbe
se nahaja v novih prostorih v Šelenburgovi ul. št. 7/II. nadstropje.
(Hiša Jadransko-Podunavske Banke)

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

129

Edgar Rice Burroughs:

TARZANOVE ŽIVALI

Ta večer je solnce zahajalo v morje... Česar se je v tihem bal, je postalo res. Rokov ga je izpostavil na otoku.

To je ta lopov seveda vedel! In če bi si ta Rus lahko izmislil še krutejšo usodo zanj, bi to gotovo storil. Kaj je moglo biti sploh kaj bolj strašnega, kakor to, da je bil za celo življenje izgnan na ta neobljuden otok?

Rokov se je brezdvomno obrnil odtot naravnost proti kontinentu. Tam bo kratkomalo in brez težav izročil malega Jacka divjim krušnim starišem... Vsaj tako se je glasila grožnja na onem skrivnostnem listku!

Tarzan se je zdrznil ob misli na trpljenje, ki bo malemu usojeno med krutimi divjaki, dasi je bil imel malce upanja, da Jack ne bo pael največjim surovežem v roke. Večkrat je srečal tudi divjake, ki so se ponašali popolnoma človeško. Vendar je bilo v celoti njihovo življenje le neprenehrgana vrsta roparskih pohodov, nevarnosti in mučenja.

Kanibal, divji ljudožrc njegov mali Jack! — Strašna misel!

Z ošpičenimi zobmi ves preluknjan in nežni obraz ostudno tetoviran!

Tarzan je globoko vzdihnil. Če bi mogel tega satanskega Rusa zadaviti s svojimi mišičastimi rokami!

In Jane!

Dvom, strah in negotovost jo bo uničila in zvijala se bo od bolesti. Neskončno slabši položaj v primeri z njegovim! On je vsaj vedel, da je eden njegovih dragih na varnem doma in ona? Saj ni mogla slutiti, kje sta mož in dete... Za Tarzana je bilo vendarle dobro, da ni niti slutil popolne resnice. V tem slučaju bi mu ne bilo prihranjeno tisočobrazno trpljenje.

Počasi je romal v misli zatopljen skozi goščavo. Naenkrat je začul močno praskanje, pa si ni znal razlagati, od kod ta šum.

Previdno je stopal v ono smer in kmalu našel močnega leoparda, ki ga je ujelo podrto drevo čez život.

Zver je sprejela Tarzana s srditim renčanjem in se poskušala z vso silo rešiti iz neprijetnega položaja. Vendar se ni izvlekel niti za ped izpod drevesa. Debela veja je ležala preko njegovega hrbta in noge so bile povezane v divji zmešnjavi vejevja.

Opičji človek se je približal brezbrambni veliki mački in scgel po lok. Hotel jo je ubiti, predno pogine počasi od lakote. Toda nenaden domislek mu je zadržal roko, ko se je lok že napel k smrtonosnemu strelu.

Zakaj jemati ubogi živali življenje in svobodo, ko bi ji tako lahko oboje podaril? Vsaj je videl, da se leopard z vsemi štirimi muči, da se osvobodi. Torej je imel noge nepoškodovane in tudi hrbtenica je bila videti še zdrava. Nikjer ničesar zlomljenega.

Vtaknil je puščico nazaj v tul, obesil lok na ramo in stopil še bliže k pretisnjeni živali. Z ustnicami je posnemal velikih mačk dobrikajočo se prejo, s katero navadno izražajo svoje ugodje. To se mu je zdel najboljši način, da se prijateljsko sporazume z Sheeto.

Leopard je tudi takoj prenehal renčati in pogledal opičjega človeka skoro vprašujoče v oči.

Če je hotel Tarzan odvaliti veliko težo s Sheetovega hrbta, je moral brezpogojno tako blizu k živali, da bi ga dosegla s svojimi dolgimi, ostrimi kremplji. Potem bi ji bil po končanem delu izročen na milost in nemilost...

Toda Tarzan ni poznal strahu. Če se je enkrat odločil, je zmirom naglo in brezobzirno izvršil svoj čin.

Mestna hranilnica ljubljanska naznanja pretužno vest, da je njen bivši dolgoletni predsednik gospod

Ubald Trnkoczy
lekarnar in posestnik

dne 16. t. m. preminul.

Hranilnica ga ohrani v častnem in hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1924.

Gerentstvo
Mestne hranilnice ljubljanske.

Oglašujte v „Narodni Dnevnik".

Kupi se
dobro ohranjeno žensko kolo. Naslov na upravo lista pod „Takoj".

FRANC CERAR,
družba z o. z.
v Domžalah pri Ljubljani
tovarna
slamnikov in klobukov
zaloga v **Celju,** Gosposka 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Tršan.

Iv. JAX in sin
Ljubljana
Gosposvetska c. št. 2
priporoča svojo bogato zalogo
pisalni strojev
„ADLER" in „URANIA",
šivalnih strojev
za rodbine in obrt ter
voznih koles
Styria — Dürkopp — Orožno kolo (Waffenrad).
Ceniki zastonj in franko.

Naznanjamo
da se nahaja
naša podružnica v Mariboru
v Gosposki ul. št. 36
kjer se sprejemajo naročnine, oglasi in eventualne reklamacije.
Uprava „Narodnega Dnevnika".

KUPUJTE pri onih trgovcih ki oglašujejo v Narodnem Dnevniku

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj
Stoewer-Record
Vrhunec finomehanike! Zastopstvo:
Lud. Baraga,
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

Modni salon M. SEDEJ — STRNAD
Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice,
priporoča zadnje novosti, dunajskih in pariških klobukov. — Žalni klobuki vedno v zalogi.
Najnižje cene. **Solidno blago.**

MALI OGLASI

Modna krojačnica
za gospode in dame KELC, Maribor, Sodna ul. 5, izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela.

Stavbeno podjetje
Jakob Vodopivec, ki ima svoj sedež v Zagoriu ob Savi, sprejema vsa dela svoje stroke po celi Jugoslaviji. Zastopstvo v Ljubljani vodi dolgoletni stavbeni polir Anton Merlak, Krakovska ul. 27.

Trgovski vajenec
močan in zdrav z 2 letno prakso, radi opustitve trgovine, želi nadaljevati učno mesto. Naslov pove uprava lista.

Elegantna spalnica,
nova, kompletna, jesenova, politirana, se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Kurje oči
odstranim brez bolečin. Garancija 6 do 7 mesecev. Odstranim tudi reumatične bolečine. — Športna, živčna, schvedska masaža. Zalokarjeva ulica 13 pritl., M. P.

Meblovano sobo
z dvema posteljama, po možnosti s posebnim vhodom, v sredini mesta išČeta 2 gospodični. Ponudbe prosita pod „Mirni" na upravo lista.

Nov pisalni stroj
znamke »Imperial« z mizico in stolom se radi opustitve pisarne pod ceno proda. Ugodna prilika za denarne zavode, odvetniške pisarne, uredništva i. t. d. Informacije daje davčni nadupravitelj Hruška, Vodnikov trg št. 5.

Knjigovodja-bilancist
in samostojen korespondent v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, češčini, italijanščini ter francoščini, išče primerne službe za takoj. Ima večletno prakso, ter je vešč organizator. Ponudbe na upr. lista pod „Perfekten".

Učiteljica,
(izprašana v Franciji) poučuje temeljito francoščino. Naslov v upravi lista.

Stanovanje
s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno do 1500·— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod „Čimpreje".

Jesenski površnik
moški in žaket s telovnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda.
Naslov pove uprava lista.

Delikatesna trgovina
na novo ustanovljena se cenj. občinstvu priporoča. Cene nizke, postrežba solidna.
FRAN KOS,
Židovska ulica.

Meblovano sobo
srednjo, išČeta dva boljša gospoda. Če le mogoče v mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Gospodična
trgovsko izobražena išče mesta v pisarni, bodisi za knjigovodkinjo, kontoristinjo ali blagajničarko. Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod „Pisarniška moč".

Mesečno sobo
neopremljeno če le mogoče z souporabo kuhinje v mestu ali predmestju išče mirna družina, Ponudbe pod „Zadovoljnost" na upravo lista.

Kot učenca
v trgovino z mešanim blagom želi oddati trgovec svojega sina. Cenj ponudbe na upravo lista pod »Pošten«.

Sprejme
se več oseb na dobro domačo hrano.
Naslov pove uprava lista.

Voz na peresih
skoraj nov, ter par lahkih komatov nekoliko rabljenih proda Ivan Molek, sedlar, Vrhnika 112.